

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ธนวัฒน์ วรรณประภา

เริ่มบริการ

27 ส.ค. 2559

01 82650

- 6 ก.ย. 2559

365697

A๑ ๐๓๕๑๙๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
เมษายน 2559

THE PERFORMANCE EVALUATION OF TEACHING MANAGEMENT IN GRADUATE STUDIES
FACULTY OF EDUCATION, BURAPHA UNIVERSITY

THANAWAT WANNAPRAPHA

FACULTY OF EDUCATION, BURAPHA UNIVERSITY

APRIL 2016

คำนำ

รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน
ระดับบัณฑิตศึกษา ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำผลการวิจัย
ที่ได้นำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพาต่อไปในอนาคต ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมและตลาดแรงงาน
ในสภาวะปัจจุบัน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อค้นพบที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์
ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อไป

ธนะวัฒน์ วรรณประภา

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน
ระดับบัณฑิตศึกษา ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สำเร็จลงได้ด้วยดี
ซึ่งเกิดจากความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยประกันคุณภาพการศึกษา
สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะกรรมการพิจารณาให้ทุนวิจัยของ
คณะศึกษาศาสตร์ ที่อนุมัติให้ทุนในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ชื่อเรื่อง : การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Title : THE PERFORMANCE EVALUATION OF TEACHING MANAGEMENT
IN GRADUATE STUDIES, FACULTY OF EDUCATION, BURAPHA UNIVERSITY

คำสำคัญ: ประเมินประสิทธิภาพ/ การจัดการเรียนการสอน/

ผู้วิจัย : ธนะวัฒน์ วรรณประภา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามสาขาวิชา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต 3) เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต 4) เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากจากระบบประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยบูรพาสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 54 คน และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งสิ้น 2,576 คน จากจำนวนกลุ่มเรียนทั้งสิ้น 196 กลุ่ม เป็นภาคปกติ 100 กลุ่ม และภาคพิเศษ 96 กลุ่ม

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

ระดับความคิดเห็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.33, SD = .307$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการณ์เรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.44, SD = .363$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการณ์ตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.39, SD = .336$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการณ์อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.38, SD = .356$)

การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา พบว่า โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.52, SD = .312$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.58, SD = .363$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นเนื้อหาวิชาว่ามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.50, SD = .343$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.48, SD = .344$)

การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ พบว่า โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56, SD = .311$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิตินิยมความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.62, SD = .307$) อันดับสองนิตินิยมความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่า อาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.60, SD = .323$) และอันดับสามนิตินิยมความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.57, SD = .336$) และอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.57, SD = .382$)

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิตินิต พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิตินิต นิตินิตภาคปกติและนิตินิตภาคพิเศษมีความคิดเห็น ต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ประเด็นการเข้าเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิตินิตทั้งภาค ปกติและภาคพิเศษเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิตินิต พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิตินิต นิตินิตภาคปกติและนิตินิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่มีความทันสมัย มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิตินิตทั้งภาคปกติและภาคพิเศษมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ว่าเนื้อหารายวิชาที่เปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความทันสมัย

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพ การสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิตินิต พบว่า นิตินิตภาคปกติและนิตินิตภาคพิเศษ มีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมิน และประเด็นเกี่ยวกับอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิตินิต ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจง ขอบข่ายเนื้อหา ชี้แจงแผนการสอน และวิธีการประเมินก่อนการจัดการเรียนการสอน และอาจารย์ เข้าและเลิกสอนตรงเวลา

Title : THE PERFORMANCE EVALUATION OF TEACHING MANAGEMENT
IN GRADUATE STUDIES, FACULTY OF EDUCATION, BURAPHA UNIVERSITY

Keywords: PERFORMANCE EVALUATION / TEACHING MANAGEMENT

Researcher: Thanawat Wannaprapha

This research aimed to 1) study the performance evaluation of teaching management in graduate studies level of Faculty of Education, Burapha University that categorized by field of study, 2) compare the performance evaluation of teaching management on studying behavior that categorized by type of students, 3) compare the performance evaluation of teaching management towards courses that categorized by type of students 4) compare the performance evaluation of teaching management on quality of teaching that categorized by type of students. The data from Teaching and Learning Effectiveness Evaluation System, Burapha University were analyzed for this study. The samples were selected by simple random sampling from 54 lecturers who taught in graduate studies level in semester 1, academic year 2014 and 2,576 graduate studies students from 196 sections; full time 100 sections and part time 96 sections.

Results of the study are as follows:

The opinion level of the performance evaluation of teaching management on studying behavior as an overall was high ($\bar{X} = 4.33, SD = .307$). When considering on each aspects found that the first opinions' level was on students come to class on time ($\bar{X} = 4.44, SD = .363$). The second opinions' level was on the intension to study and asking question ($\bar{X} = 4.39, SD = .336$). The third opinions' level was on the discussion of course content and learning with classmates ($\bar{X} = 4.38, SD = .356$).

The performance evaluation of teaching management towards courses, students rated highest in the overall ($\bar{X} = 4.52, SD = .312$). When considering on each aspects found that the first opinions' level was on the beneficial from this course ($\bar{X} = 4.58, SD = .363$). The second opinions' level was on the courses' content was modernized ($\bar{X} = 4.50, SD = .343$). The third opinions' level was on the appropriate teaching materials, learning encouragement, and agreeable with content ($\bar{X} = 4.48, SD = .344$).

The performance evaluation of teaching management on quality of teaching, students rated highest in the overall ($\bar{X} = 4.56, SD = .311$). When considering on each aspects found that the first opinions' level was on the teaching in classroom was encouraged students to learn on their own and learners oriented (

$\bar{X} = 4.62, SD = .307$). The second opinions' level was on the lecturers encouraged students to contribute or ask questions in class ($\bar{X} = 4.60, SD = .323$). The third opinions' level was on the course objectives, contents, study plan, and assessment were explained ($\bar{X} = 4.57, SD = .336$) and lecturers started and finished the classes on time ($\bar{X} = 4.57, SD = .382$).

The result of comparing the performance evaluation of teaching management on studying behavior that categorized by type of students found that the opinions from full time and part time students towards all items have differentiate at .05 significant levels except the item of the students come to class on time. Students' opinion on this item has not differentiated that means both full time and part time students come to classes on time.

The result of comparing the performance evaluation of teaching management towards courses that categorized by type of students found that the opinions from full time and part time students towards all items have differentiate at .05 significant levels except the item of the courses' content was modernized. Students' opinion on this item have not differentiate that means both full time and part time students agreed that courses' content that offered at Faculty of Education, Burapha University was modernized.

The result of comparing the performance evaluation of teaching management that categorized by type of students found that the opinions of full time and part time students towards all items have differentiate at .05 significant levels except the item of the course objectives, contents, study plan, and assessment were explained and the item of lecturers started and finished the classes on time. Students' opinion on these items has not differentiate that means both full time and part time students agreed that the course objectives, contents, study plan, and assessment were explained and lecturers start and finish the classes on time.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	2
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
กระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา.....	5
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ (Learning styles).....	20
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแบบการคิด (Cognitive style).....	22
แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้.....	24
ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน.....	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	41
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	44
ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต.....	65
ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อ รายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต.....	66
ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต.....	67
5 สรุปผลการวิจัย.....	68
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	68
ขอบเขตของการวิจัย.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก.....	77
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	79

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ร้อยละของนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทนิสิต..... 44
2	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน..... 45
3	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัด การเรียนการสอน..... 45
4	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา..... 46
5	ร้อยละของจำนวนกลุ่มเรียนที่เปิดสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557..... 47
6	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม..... 47
7	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัด การเรียนการสอนของสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม..... 48
8	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม..... 48
9	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา..... 49
10	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัด การเรียนการสอนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา..... 50
11	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา..... 50
12	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์..... 51
13	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัด การเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์..... 52
14	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการคณิตศาสตร์..... 52
15	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์..... 53
16	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัด การเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์..... 54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
17	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวิทยาศาสตร์.....	54
18	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา.....	55
19	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา.....	56
20	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา.....	56
21	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา.....	57
22	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา.....	58
23	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา.....	58
24	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา.....	59
25	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา.....	60
26	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา.....	60
27	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.....	61
28	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.....	61
29	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.....	62
30	คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ ศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาศึกษากร มนุษย์.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....
63	
32	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....
64	
33	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนโดยจำแนกตามประเภทนิสิต.....
65	
34	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต.....
66	
35	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยจำแนกตามประเภทนิสิต.....
67	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็น 1 ใน 28 คณะของมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีพันธกิจที่สำคัญอยู่ 4 ด้าน คือ 1) ผลิตบัณฑิต และพัฒนากำลังคนทางด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) วิจัยและพัฒนาเพื่อการสร้างองค์ความรู้ และการประยุกต์ใช้ทางด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) ให้บริการวิชาการแก่สังคม ทางด้านศึกษาศาสตร์ และด้านอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่สังคมอุดมปัญญา และ 4) พัฒนาคณะ ให้มีความเป็นเลิศ เข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 จวบจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 37 ปี ผลิตมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต มากมายหลายต่อหลายรุ่น ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย คณาจารย์ มีทั้งสำเร็จการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียน มีปริมาณ มากขึ้นโดยเฉลี่ยจะมีอัตราอยู่ที่ 40 คนต่อห้องสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี 30 คนต่อห้อง สำหรับนิสิตปริญญาโท และ 10 คนต่อห้องสำหรับนิสิตปริญญาเอก ฉะนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนย่อมมีความหลากหลายตามไปด้วย

การสอนเป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การสอนที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการ มีความรู้ มีทักษะ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมาย มีคุณค่า เป็นการประหยัดเวลา และป้องกันการสูญเปล่า ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งในความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ หลักการสอน หลักการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไป ปฏิบัติ ทำให้การสอนบรรลุอย่างมีประสิทธิภาพ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2540)

ลักษณะการสอนที่ดีนั้นมีหลากหลายแนวทาง เกศราพรณ พันธ์ศรีเกตุ คงเจริญ (2558, หน้า 13) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดี มีดังนี้ 1) เป็นการสอนที่ผู้สอนมีการวางแผนหรือเตรียมการสอนเป็นอย่างดี 2) ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือนำผู้เรียน เป็นสำคัญ 3) เป็นการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 4) เป็นการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างหรือพัฒนาการของผู้เรียน 5) มีการบูรณาการเนื้อหาสาระหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย 6) มีการใช้สื่อการเรียนรู้ เทคนิควิธีการต่าง ๆ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 7) มีการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดหรือความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียน 8) ผู้สอนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม หรือมีจิตวิญญาณของความเป็นครู 9) เป็นคนรอบรู้และทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบัน 10) สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะแก่การเรียนรู้ 11) มีการตั้งใจ

กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน และ 12) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยต่าง ๆ

การประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ เป็นการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานั้น ๆ อีกทั้งเป็นการประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ซึ่งในองค์ประกอบที่ 5 ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียน และสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ผู้เรียนประเมินการสอนของอาจารย์ เป็นข้อมูลป้อนกลับมายังผู้สอนเพื่อนำจุดอ่อนจุดแข็งที่ได้จากการประเมินของผู้เรียนนำไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนใน มคอ.3

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของลักษณะการสอนที่ดีข้างต้น และเพื่อให้เห็นภาพรวมของการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลจากระบบประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยบูรพา โดยจำแนกออกเป็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ด้านความคิดเห็นต่อรายวิชา และด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามสาขาวิชา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต
4. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประธานสาขาวิชา หัวหน้าภาควิชา และคณบดีทราบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร

1.1 อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 60 คน

1.2 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 3,249 คน จากจำนวนกลุ่มเรียนทั้งสิ้น 230 กลุ่ม เป็นนิสิตภาคปกติ 100 กลุ่มมีจำนวน 729 คน และนิสิตภาคพิเศษ 130 กลุ่มมีจำนวน 2,520 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำแนกได้เป็น

2.1 อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 54 คน

2.2 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,576 คน โดยสุ่มอย่างง่ายได้ 196 กลุ่ม เป็นนิสิตภาคปกติ 100 กลุ่มจำนวน 729 คน และภาคพิเศษ 96 กลุ่ม มีจำนวน 1,847 คน

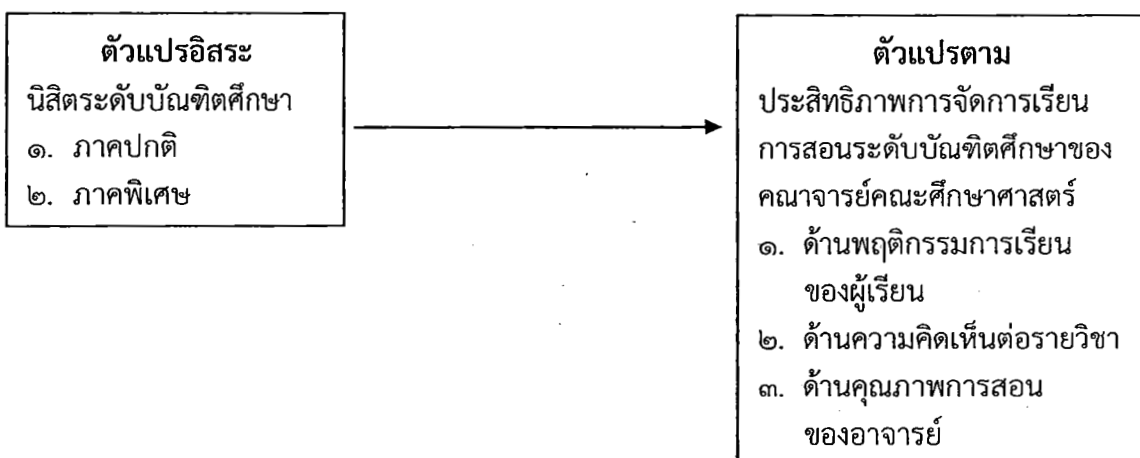
ขอบเขตด้านข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการประเมินการเรียนการสอนจากระบบประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทาง <http://assess.buu.ac.th/new/index.php>

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยสารพิเศษเฉพาะ

1. การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของผู้เรียนทั้งปริญญาโท และปริญญาเอก ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ใน 3 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน
- 1.2 ด้านความคิดเห็นต่อรายวิชา
- 1.3 ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์

2. พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน หมายถึง การกระทำของผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีผลต่อการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีการแสดงออกดังนี้ 1) ศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน 2) ตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย 3) เข้าเรียนวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา 4) ทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน และ 5) มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

3. ความคิดเห็นต่อรายวิชา หมายถึง การแสดงออกทางความคิดของผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีต่อรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ดังนี้ 1) เนื้อหาวิชามีความทันสมัย 2) มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา และ 3) การได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้

4. คุณภาพการสอนของอาจารย์ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน 2) มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน 3) มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน 5) ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม 6) มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม 7) มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 8) อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา

5. นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นิสิตปริญญาโท และปริญญาเอกของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากลุ่มภาคปกติ และกลุ่มภาคพิเศษ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ (Learning styles)
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแบบการคิด (Cognitive style)
4. แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้
5. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสูตรที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันตามกรอบของการปรับปรุง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจำเป็นต้องควบคุมกำกับการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการ 3 ด้านที่สำคัญ คือ

- 1) สารของรายวิชาในหลักสูตร 2) การวางระบบผู้สอนและกระบวนการเรียนการสอน และ 3) การประเมินผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [สกอ.], 2557, หน้า 83-89)

กระบวนการเรียนการสอนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเน้นการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษาให้มีความรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดและได้รับการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ คุณธรรม จริยธรรม สำหรับทักษะที่มีความจำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะทางภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการดูแลสุขภาพ ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [สกอ.], 2557, หน้า 85)

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าสามารถแข่งขันกับอารยประเทศได้ ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) การพึ่งตนเองได้ 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) การตัดสินใจด้วยตนเอง 4) การรู้จักตนเอง 5) การเคารพตนเอง 6) การควบคุมตนเอง 7) การยับยั้งชั่งใจตนเอง 8) แรงจูงใจในตนเอง 9) การยืนหยัดด้วยตนเอง และ 10) การมีวินัยในตนเอง (เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ, 2554) สอดคล้องกับ บุปผชาติ ทัททิกรณ์ (2553) กล่าวว่าผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้ ต้องมีทักษะการเรียนรู้และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วย อีกทั้งสอดคล้องกับภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กล่าวว่่านอกเหนือจากการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาแกนแล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะดังนี้ ทักษะด้านข้อมูลและการสื่อสาร ทักษะในการคิดและแก้ไขปัญหา ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการขึ้น่าตนเอง และทักษะในการรู้จักใช้ประโยชน์

จากเครื่องมือสมัยใหม่อย่างเช่นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Partnership for 21st Century Skills, 2003)

การเรียนการสอนสมัยใหม่ต้องใช้สื่อเทคโนโลยีและทำให้นักศึกษาค้นคว้าได้เรียนรู้ตลอดเวลา และในสถานที่ใดก็ได้ ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และสนับสนุนการเรียนรู้ สำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เทคนิคการสอนจะเน้นการวิจัยเป็นฐาน การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [สกอ.], 2557, หน้า 85)

บทบาทและหน้าที่ของครู

ครู หรือ อาจารย์ หรือ ผู้สอน แล้วแต่จะเรียกอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครู ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 38 อ้างถึงใน มัสยา นามเหลา, 2553, หน้า 20-21) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดการศึกษาดังนี้

บทบาทด้านการเตรียมการ

1. การเตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งเรียนรู้ จะต้องอธิบาย ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้
2. การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทของครูไม่ใช่ผู้บอกเล่า ประมวลความรู้ ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องสมุดทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑ์
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่าจะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม
5. การเตรียมการวัดผลและประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเตรียมการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

บทบาทด้านการดำเนินการ

1. เป็นผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ให้ข้อมูลหรือความรู้ในเวลาที่ผู้เรียนต้องการ เพื่อให้การเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นผู้ให้การสนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

3. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม โดยเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มผู้เรียน พร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็น หรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม
4. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ ตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียนให้ถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์ ก่อนให้ผู้เรียนสรุปเป็นข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้
5. เป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร โดยการสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และอภิปรายโต้แย้งด้วยท่วงทำนองนุ่มนวล ให้เกียรติกันอย่างเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายให้กลุ่มบรรลุความสำเร็จ

ปราณี บุญชุ่ม (2546, หน้า 15 อ้างถึงใน มัสยา นามเหลา, 2553, หน้า 21)

ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่มีต่อการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่า ครูมีหน้าที่หลายอย่าง ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดคิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้น ทำทนาย ให้กำลังใจ และช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา
3. ดำเนินการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและประเมินผลตามสภาพจริง
4. พัฒนาผู้เรียนด้วยการทำวิจัย โดยนำกิจกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ ครูควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการคิดค้นวิธีการสอน การจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่หลากหลาย
5. จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งในและนอกห้องเรียน
6. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในชีวิตประจำวันและการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต
7. พัฒนาดตนเองให้เหมาะสมกับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยครูควรเป็นคนรู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล ควรศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการคิดค้น ปรับปรุงสื่อและวิธีการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบอย่างดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีใจกว้างพร้อมรับคำแนะนำ ตีชม เพื่อปรับปรุงตนเอง มีความศรัทธาในวิชาชีพครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 25 อ้างถึงใน มัสยา นามเหลา, 2553, หน้า 22)

ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการสอน และพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างถ่องแท้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการวางแผนการสอน ออกแบบการสอนและจัดการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 17-45) ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีการสอนช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรม (Behavioral theory) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive theory) และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)
2. ทฤษฎีการสอนในปัจจุบัน ได้แก่ ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information processing theory) ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligences theory) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning theory)

ทฤษฎีการสอนช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรม (Behavioral theory)

ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ (ทึคินา แชมมณี, 2551, หน้า 51-75) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก (Trial and error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์สรุปได้ดังนี้

กฎแห่งความพร้อม (Law of readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

กฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise) การกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้นั้นก็คงทนถาวร

กฎแห่งการใช้ (Law of use and disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้น

กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่ยอมการเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 18-19; ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 51-52)

1. การจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก การลองผิดลองถูกบ้างถ้ามีเวลา และไม่เป็นอันตรายแก่ผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวิธีการแก้ปัญหา จัดจำการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความภาคภูมิใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. ก่อนการสอนผู้สอนควรมีการสำรวจความพร้อมหรือการสร้างความพร้อมของผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำก่อนการสอนบทเรียน เช่น การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน การเชื่อมโยงความรู้เดิมมาสู่ความรู้ใหม่

3. การฝึกทักษะแก่ผู้เรียน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนกระทำสิ่งนั้นบ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง แต่ไม่ควรฝึกซ้ำซากจนสร้างความเบื่อหน่ายแก่ผู้เรียน

4. เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนแล้วควรให้ผู้เรียนฝึกนำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปใช้บ่อย ๆ

5. การให้ผู้เรียนได้รับผลที่ตนพึงพอใจจะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ครูผู้สอนควรศึกษาว่าสิ่งใดเป็นสิ่งเร้าหรือรางวัลที่ผู้เรียนพึงพอใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning theory)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบอัตโนมัติ (Classical conditioning) ของพาฟลอฟ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 19-20; ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 52-54) สรุปว่าการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข (Conditioned stimulus) สรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์เกิดจากการวางเงื่อนไขที่ตอบสนองต่อความต้องการทางธรรมชาติ

2. พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าตามธรรมชาติ

3. พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์ที่เกิดจากสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าตามธรรมชาติจะลดลงเรื่อย ๆ และหยุดไปในที่สุดหากไม่ได้รับการตอบสนองตามธรรมชาติ

4. พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์ต่อสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าตามธรรมชาติจะลดลงและหยุดไปเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามธรรมชาติ และจะกลับปรากฏขึ้นได้อีกโดยไม่ต้องใช้สิ่งเร้าตามธรรมชาติ

5. มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งเร้าที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน และจะตอบสนองเหมือนกัน
6. บุคคลมีแนวโน้มที่จะจำแนกลักษณะของสิ่งเร้าให้แตกต่างกันและเลือกตอบสนองได้ถูกต้อง
7. กฎแห่งการหยุดยั้งของพฤติกรรม (Law of extinction) ความเข้มของการตอบสนองจะลดลงเรื่อย ๆ หากบุคคลได้รับแต่สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขอย่างเดียว หรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขกับสิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขห่างกันออกไปมากขึ้นความเข้มของการตอบสนองจะลดลงเรื่อย ๆ
8. กฎการฟื้นกลับมาใหม่ของพฤติกรรม (Law of spontaneous recovery) การตอบสนองที่เกิดขึ้นจากการวางเงื่อนไขที่ลดลง สามารถเกิดขึ้นได้อีก โดยไม่ต้องใช้สิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขมาเข้าคู่
9. กฎแห่งการถ่ายโยงการเรียนรู้สู่สถานการณ์อื่น ๆ (Law of generalization) เมื่อเกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขแล้ว หากมีสิ่งเร้าคล้าย ๆ กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขมากระตุ้น อาจทำให้เกิดการตอบสนองที่เหมือนกันได้
10. กฎแห่งการจำแนกความแตกต่าง (Law of discrimination) หากมีการใช้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขหลายแบบ แต่มีการใช้สิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขเข้าคู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ก็สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสามารถแยกความแตกต่างและเลือกตอบสนองเฉพาะสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเท่านั้นได้

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 20; ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 54)

1. ผู้สอนควรนำความต้องการทางธรรมชาติของผู้เรียนหรือสิ่งที่ผู้เรียนชอบมาใช้เป็นสิ่งเร้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้และให้รางวัลผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
2. ผู้สอนควรเสนอสิ่งที่จะสอนไปพร้อม ๆ กับสิ่งเร้าที่ผู้เรียนชอบหรือสนใจ
3. การที่ผู้สอนนำเรื่องที่เคยสอนมาแล้วกลับมาสอนใหม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้
4. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ต่อเนื่องและคล้ายคลึงกันระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น
5. ผู้สอนควรเสนอสิ่งเร้าในการสอนให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และตอบสนองได้ชัดเจนขึ้น
6. หากผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใด ควรมีการใช้สิ่งเร้าหลายแบบ แต่ต้องมีสิ่งเร้าที่มีการตอบสนองโดยไม่มีเงื่อนไขควบคู่ไปด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant conditioning)
(ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 20-21; ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 57-58)

เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ สามารถสรุปเป็นหลักการเรียนรู้ดังนี้

1. การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปไปในที่สุด

2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว
3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว
4. การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 20-21; ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 57-58)

1. ในการสอนการให้การเสริมแรงหลังจากการตอบสนองที่เหมาะสมของเด็ก จะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสม
2. การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรง จะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร
3. การลงโทษที่รุนแรงเกินไป มีผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้เลย ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์
4. หากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียน การแยกแยะขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

สกินเนอร์เน้นเรื่องของการเสริมแรง ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 21)

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่หรือเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น ๆ แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material rein forcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ประกอบไปด้วยอาหาร ของที่เล่นได้ และสิ่งของต่าง ๆ

1.2 ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social rein forcer) ตัวเสริมแรงทางสังคม เป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องลงทุน แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ คำพูด และการแสดงออกทางท่าทาง

1.3 ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity rein forcer) เป็นการใช้อุปกรณ์หรือพฤติกรรมที่ชอบ ไปเสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่ชอบ

1.4 ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (Token rein forcer) เป็นการนำเบี้ยอรรถกรไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่น ๆ ได้ เช่น ดาว คุปอง โบโน่ส เงิน คะแนน เป็นต้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ที่หรือเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่เราทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงพอใจได้

2. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม หรือพุทธินิยม (Cognitive theory) (ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 59-68) เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความคิด เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ใน

การกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง ทฤษฎีในกลุ่มนี้ที่สำคัญ ๆ มี 5 ทฤษฎีคือ

- 2.1 ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt theory)
- 2.2 ทฤษฎีสนาม (Field theory)
- 2.3 ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign theory)
- 2.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual development theory)
- 2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A theory of meaningful verbal learning)

ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt theory) มีแนวคิดหลักคือ ส่วนรวมมิใช่เป็นเพียงผลรวมของส่วนย่อย ส่วนรวมเป็นสิ่งที่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อย การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิด บุคคลจะเรียนรู้จากสิ่งเร้าที่เป็นส่วนรวมได้ดีกว่าส่วนย่อย การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การรับรู้ (Perception) และการหยั่งเห็น (Insight) กฎการจัดระเบียบการรับรู้ มีดังนี้

1. กฎการรับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อย (Law of pragnanz)
2. กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of similarity)
3. กฎแห่งความใกล้เคียง (Law of proximity)
4. กฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of closure)
5. กฎแห่งความต่อเนื่องที่ว่าสิ่งเร้าที่มีความต่อเนื่องไปในแนวเดียวกัน บุคคลมักจะรับรู้เป็นพวกเดียวกันหรือเป็นเหตุเป็นผลกัน
6. บุคคลมักมีความคงที่ในความหมายของสิ่งที่รับรู้ตามความเป็นจริง
7. การรับรู้ของบุคคลอาจผิดพลาด บิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากการจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการลวงตา

ทฤษฎีสนาม (Field theory) เคิร์ท เลวิน เป็นผู้ริเริ่มคิดทฤษฎีนี้ โดยพฤติกรรมของคนมีพลังและทิศทาง สิ่งใดที่อยู่ในความสนใจและความต้องการของคนจะมีพลังเป็นบวก และสิ่งใดที่นอกเหนือความสนใจจะมีพลังเป็นลบ การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจหรือแรงขับที่จะกระทำให้ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตนต้องการ

ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign theory) ทอลแมนเป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีนี้ เขากล่าวว่า “การเรียนรู้เกิดจากการใช้เครื่องหมายเป็นตัวชี้้นำทางให้แสดงพฤติกรรมไปสู่จุดหมายปลายทาง” การเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้เรียนมีการคาดหมายรางวัล หากรางวัลที่คาดว่าจะได้รับ ไม่ตรงตามความพอใจและความต้องการ ผู้เรียนจะพยายามหารางวัลต่อไป ขณะที่ผู้เรียนพยายามจะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ สถานที่ และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นเครื่องชี้ทางตามไปด้วย ผู้เรียนมีความสามารถที่จะปรับการเรียนรู้อัตโนมัติไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบุคคลหนึ่ง บางครั้งจะไม่แสดงออกในทันที อาจจะแฝงในตัวผู้เรียนไปก่อนจนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสมจึงจะแสดงออก

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual development theory) ที่นิยมมี 2 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ เน้นเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญา

ของบุคคลตามวัยต่าง ๆ ภาษาและกระบวนการคิดของเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่ และกระบวนการทางสติปัญญา มีลักษณะดังนี้ 1) การซึมซับ (Assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป 2) การปรับและการจัดระบบ (Accommodation) เป็นกระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็นระบบ 3) การเกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับ หากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิดสภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ ก็จะเกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ เชื่อว่า “มนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery learning)” บรูเนอร์ มีแนวคิดสำคัญ ๆ ดังนี้ 1) การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก 2) การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ 3) การคิดแบบหยั่งรู้เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ 4) แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ 5) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้ 3 ขั้นคือ ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive stage) การเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้ ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้ 6) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด และ 7) การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การออกแบบการเรียนรู้ควรที่จะต้องคำนึงในเรื่องที่สำคัญดังต่อไปนี้ (Bruner, 1967 อ้างถึงใน บรรจง อมรชิวิน, 2554, หน้า 40-41)

ประการที่ 1 ต้องเข้าใจว่ากระบวนการคิดของเด็กและผู้ใหญ่มีความแตกต่างกัน เด็กแต่ละวัยจะมีการคิดเป็นลำดับไปตามอายุ การที่เด็กอาจทำผิดเกี่ยวกับความคิด ผู้ใหญ่ควรจะต้องมองให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาประกอบกันมากกว่า

ประการที่ 2 คือ การเอาผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้สอนควรเป็นเพียงผู้ที่คอยเอื้อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้ โดยนัยนี้หากผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้โอกาสผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ประการที่ 3 คือ การสอนควรเป็นเรื่องที่เริ่มจากความคุ้นเคยของผู้เรียนก่อนจะดีกว่า การไปสอนในเรื่องที่ไกลตัว เพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายกว่า

3. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) (ทิสนา แชมมณี, 2551, หน้า 68-71)

นักคิดกลุ่มนี้ให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์ มองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพ

และเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ มีแนวคิดสำคัญคือ 1) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น คือ ขั้นต้องการทางร่างกาย (Physical need) ขั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety need) ขั้นความต้องการความรัก (Love need) ขั้นความต้องการยอมรับและการยกย่องจากสังคม (Esteem need) และขั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self-actualization) 2) มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles) 1) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายใน อยู่ในความควบคุมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ ความรู้ทักษะและค่านิยมต่าง ๆ เข้ามาสู่การเรียนรู้ของตน 3) มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการและด้วยวิธีการที่ตนพอใจ 4) มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตน ความเป็นเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่มีคุณค่า มนุษย์ควรได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของตน 5) มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถและเสรีภาพที่จะตัดสินใจและเลือกกระทำการต่าง ๆ ตามที่ตนพอใจ และรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้น

ทฤษฎีการสอนในปัจจุบัน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 31-45)

1. **ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information processing theory)** นำเสนอโดย Klausmeier ได้อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์เปรียบได้กับการทำงานของคอมพิวเตอร์กับการทำงานของสมอง กระบวนการประมวลข้อมูลเริ่มต้นที่มนุษย์รับสิ่งเร้าเข้ามาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 สิ่งเร้าที่เข้ามาจะได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งการบันทึกนี้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การรู้จัก (Recognition) และความใส่ใจ (Attention) ของบุคคลที่รับสิ่งเร้า บุคคลจะเลือกรับสิ่งเร้าที่ตนรู้จักหรือมีความสนใจ สิ่งเร้านั้นจะได้รับการบันทึกลงในความจำระยะสั้น

2. **ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligences theory)** Gardner เป็นผู้เสนอทฤษฎีนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า เซวาร์ปัญญาของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษาและทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง 8 ประเภท คือ 1) เซวาร์ปัญญาทางด้านภาษา (Linguistic intelligence) 2) เซวาร์ปัญญาด้านคณิตศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ (Logical-mathematical intelligence) 3) เซวาร์ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) 4) เซวาร์ปัญญาด้านดนตรี (Musical intelligence) 5) เซวาร์ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily-kines-thetic intelligence) 6) เซวาร์ปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) 7) เซวาร์ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) 8) เซวาร์ปัญญาด้านความเข้าใจธรรมชาติ (Naturalist intelligence)

3. **ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)** ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเซวาร์ปัญญาของ Piaget และ Vygotsky ซึ่ง Vygotsky ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว ยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเซวาร์ปัญญาของแต่ละบุคคล Vygotsky ยังให้ความสำคัญในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลและการให้

ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้ก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่ไปถึงระดับพัฒนาการที่เด็กมีศักยภาพจะไปถึงได้

Piaget เห็นว่าคนเราเรียนรู้โดยกระบวนการของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการสู่ภาวะสมดุล ซึ่งประกอบด้วยกลไกพื้นฐานสองอย่าง คือ การดูดซึมเข้าสู่โครงสร้าง และการปรับโครงสร้าง การดูดซึมเข้าสู่โครงสร้างเป็นความสามารถในการตีความหรือการรับเอาข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมเข้ามารวมไว้ในโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่หรือการปรับสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ ส่วนการปรับโครงสร้างเป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลงหรือขยายโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

4. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เช่นเดียวกับทฤษฎีสร้างความรู้ (Constructivism) ผู้พัฒนาทฤษฎีนี้คือ Seymour Papert แนวความคิดของทฤษฎีนี้คือการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเอง ไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลกจึงเป็นการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้จะมีความหมายต่อผู้เรียนจะอยู่คงทนผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี

5. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of cooperative or collaborative learning) นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ Slavin, David Johnson และ Roger Johnson การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้กลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งมีองค์ประกอบของการเรียนรู้ดังนี้

5.1 การพึ่งพากันทางบวก (Positive interdependence) กลุ่มการเรียนรู้จะต้องตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

5.2 การมีปฏิสัมพันธ์เกื้อหนุนกัน (Face-to-face promotive interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย

5.3 การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual accountability)

5.4 การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะกลุ่มย่อย (Interpersonal and small-group skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง

5.5 การใช้กระบวนการกลุ่ม (Group processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

Johnson และคณะ (1990 อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล, 2545, หน้า 121) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ 5 ประการดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างกันและกัน ผู้เรียนจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยระหว่างกันและกัน เพื่อความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม บทบาทของสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน จะสนับสนุนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันและกันขึ้น ทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม
2. การส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์กัน ผู้เรียนควรช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ โดยอธิบายเรื่องราวที่ตนเข้าใจให้เพื่อนสมาชิกฟังตลอดจนรวบรวมและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันและกัน ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการปฏิสัมพันธ์คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดการรวบรวมข้อมูลข่าวสารร่วมกัน มีการวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลดังกล่าว การนำเสนอแนวคิดโดยพิจารณาความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลข่าวสาร และนำไปสู่มติสรุปของกลุ่ม
3. การส่งเสริมความสามารถตรวจสอบได้ของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนควรมีส่วนร่วมอย่างยุติธรรมในงานกลุ่ม และสามารถตรวจสอบประเด็นต่อไปนี้ได้คือ 1) มีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในงานกลุ่มอย่างเต็มที่ 2) ลงมือกระทำในส่วนภาระของตน 3) ช่วยสมาชิกผู้อื่นแสดงความสามารถและสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรสร้างกระบวนการ เพื่อติดตามและกำกับความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละบุคคล และมุ่งเน้นที่กลุ่มเพื่อเป็นการกระตุ้นสู่การเรียนรู้ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์งานของสมาชิกผู้อื่นในกลุ่ม และช่วยเหลือกลุ่มในภาพรวม
4. ทักษะทางสังคม ผู้เรียนควรทำงานในลักษณะที่เป็นกลุ่ม และควรเรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันในกลุ่ม เช่นการเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การสร้างความไว้วางใจ การติดต่อสื่อสาร และการจัดการกับความขัดแย้ง เป็นต้น กลุ่มควรสร้างให้สมาชิกรู้สึกสบายใจ ปราศจากการบังคับ และสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกัน การชื่นชมซึ่งกันและกัน การไว้วางใจซึ่งกันและกันและการยอมรับมติของกลุ่ม ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ และสามารถใช้ในการชีวิตการทำงานต่อไปอีกด้วย
5. การประเมินผลของกลุ่มด้วยตนเอง กลุ่มควรประเมินประสิทธิภาพของกลุ่มและงานกลุ่มที่ทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนรวมถึงการกำกับ ดูแลความก้าวหน้าของบุคคลและกลุ่ม การรายงานตามปกติ การพบปะกับผู้สอน และกำหนดตารางเวลาด้วย

การจัดการห้องเรียน

ความหมาย

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2548, หน้า 436) ได้ให้ความหมายของการจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพว่า เป็นการสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน หรืออาจจะหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประสาธ อิศรปริดา (2549, หน้า 337) กล่าวว่าจัดการห้องเรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูในการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ประกอบด้วย การจัดรูประเบียงห้องเรียน การสร้างกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติใน

ห้องเรียนสำหรับเด็ก วิธีการตอบสนองของครูต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก วิธีการดำเนินการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ในห้องเรียน

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558, หน้า 6) กล่าวว่า การจัดการห้องเรียน หมายถึง การดำเนินการของครูในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยา เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้สอนและเพื่อนอย่างมีความสุข

กล่าวโดยสรุป การจัดการห้องเรียน หมายถึง การที่ผู้สอนสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งด้านกายภาพและด้านที่ไม่ใช่ทางกายภาพ

องค์ประกอบของการจัดการห้องเรียน

ในการจัดการชั้นเรียนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งมิติที่มองเห็นได้ จับต้องได้ และมิติที่มองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ แต่รู้สึกได้ ดังนั้นจึงแบ่งองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, หน้า 8-10)

1. องค์ประกอบทางกายภาพ

องค์ประกอบทางกายภาพ คือ สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนของผู้เรียนและผู้สอน ส่วนใหญ่คือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ชั้นเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการชั้นเรียนด้านองค์ประกอบทางกายภาพ ควรคำนึงถึงแนวคิดต่อไปนี้ด้วย

- 1.1 จัดองค์ประกอบทางกายภาพให้เหมาะสมกับยุคสมัย
- 1.2 จัดองค์ประกอบทางกายภาพให้สอดคล้องกับหลักสูตร
- 1.3 จัดองค์ประกอบทางกายภาพให้สนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้
- 1.4 จัดองค์ประกอบทางกายภาพเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นไป

อย่างราบรื่นและได้ผล

2. องค์ประกอบทางสังคม

องค์ประกอบทางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากที่ผู้สอนและผู้เรียนได้อยู่รวมกัน เช่น ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ หรือผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้เรียนด้วยกัน ทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มเล็ก ซึ่งควรคำนึงถึงแนวคิดต่อไปนี้ด้วย

- 2.1 จัดบรรยากาศที่ท้าทาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้
- 2.2 จัดบรรยากาศที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนที่จะเลือกและตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โดยปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล

2.3 สร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ โดยผู้สอนควรแสดงท่าทียอมรับผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับซึ่งกันและกัน

2.4 สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นและเป็นมิตร ผู้สอนควรมีความเข้าใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

2.5 สร้างบรรยากาศแห่งวินัย ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ

2.6 สร้างบรรยากาศแห่งความสำเร็จ ผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียนทุกคนได้บรรลุความสำเร็จในการเรียนในห้องเรียน

3. องค์ประกอบทางการศึกษา

องค์ประกอบทางการศึกษา หมายถึง เนื้อหาในหลักสูตรที่โรงเรียนนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน และเนื้อหา ความรู้ ทักษะ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ผู้สอนเห็นว่าสอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการห้องเรียนด้านองค์ประกอบทางการศึกษา ควรคำนึงถึงแนวคิดต่อไปนี้

3.1 การเตรียมการสอน ผู้สอนที่ดีควรมีเวลาเตรียมการสอนก่อนดำเนินการสอนทุกครั้ง

3.2 การวางแผนการสอน ผู้สอนควรกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน

3.3 การสอน เป็นกระบวนการที่ผู้สอนนำเสนอเนื้อหา ความรู้หรือฝึกทักษะผู้เรียนตามแผนการสอนที่ได้เตรียมไว้

3.6 การประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้แล้วว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้

คุณลักษณะของห้องเรียนที่ดี

การจัดการห้องเรียนที่ดี จะช่วยส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งช่วยให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

1. ห้องเรียนที่ดีควรมีสีสันที่น่าดู สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ถูกสุขลักษณะ
2. จัดโต๊ะเก้าอี้และสิ่งของที่อยู่ในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน
3. ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มีอิสระเสรีภาพ และมีวินัยในการดูแลตนเอง
4. ใช้ประโยชน์ชั้นเรียนให้คุ้มค่า
5. จัดเตรียมชั้นเรียนให้มีความพร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง
6. สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน

การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน

ประเภทของการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนสามารถแยกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ (เกษมสันต์ วัฒนานรงค์, 2549, หน้า 339)

1. การสื่อสารภายในตนเอง (Intrapersonal communication) การสื่อสารระดับนี้เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียนและตัวครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรับรู้และเรียนรู้ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมทางการเรียน การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ภายในตนเองสามารถเกิดขึ้นโดยอิสระหรือพร้อม ๆ กันกับการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ในประเภทอื่น ๆ ของการสื่อสารภายในตนเองมี 2 ประการคือ

1.1 ผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นคนเดียวกัน

1.2 การใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายจะแจ่มชัดกับผู้ใช้ เพราะผู้ใช้สร้างเองและใช้เอง

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) การสื่อสารแบบนี้เกิดขึ้นได้ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู การสอนเป็นรายบุคคล

เป็นการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ระหว่างบุคคล ลักษณะเฉพาะของการสื่อสารประเภทนี้ คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารเปลี่ยนแปลงบทบาทซึ่งกันและกันสลับกันไปกันมา

3. การสื่อสารเป็นกลุ่ม (Group communication) เป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ระหว่างครูหนึ่งคนกับนักเรียนหลายคน ระหว่างนักเรียนหนึ่งคนกับนักเรียนหลายคน การสื่อสารระดับนี้อาจเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารระหว่างบุคคล

4. การสื่อสารเชิงวัฒนธรรม (Cultural communication) ระดับการสื่อสารขั้นสูงที่สุดในการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีความเป็นนามธรรมมากเพราะผู้ส่งสารไม่มีตัวตนให้เห็น แต่เป็นความรู้สึกที่ได้รับ

หลักการออกแบบการเรียนการสอนของกาเย่ (Gagne, 1992 อ้างถึงใน ญัฐกร สงคราม, 2553, หน้า 85-95) สามารถนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

1. ได้รับความสนใจให้พร้อมเรียน (Gain attention) ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง ย่อมจะเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่มีแรงจูงใจน้อย ดังนั้นก่อนจะเริ่มการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน ควรมีการจูงใจและเร่งรัดความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน

2. แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียน (Specify objective) วัตถุประสงค์ของบทเรียนนับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ทราบถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของตนเอง หลังจบบทเรียน อีกทั้งเป็นการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงประเด็นสำคัญของเนื้อหาและโครงสร้างของเนื้อหา การที่ผู้เรียนทราบขอบเขตของเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานแนวความคิดในรายละเอียดของผู้เรียนที่ทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนก่อนเรียน จะสามารถจำแนกและเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้นอีกด้วย ตามทฤษฎี ARCS ของเคลเลอร์และซูซูกิ (Keller and Suzuki ปี ค.ศ. 1988) การที่ผู้เรียนได้ทราบถึงเป้าหมายของการเรียนของตนเองนับว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากผู้เรียนตระหนักในเป้าหมายของตน

3. ทบทวนความรู้เดิม (Active prior knowledge) ตามหลักของโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม

4. นำเสนอเนื้อหาและความรู้ใหม่ (Present new information) หลักสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาใหม่ของบทเรียน คือ ใช้ตัวกระตุ้น (Stimuli) ที่เหมาะสมในการเสนอเนื้อหาใหม่ พบว่าการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อหลายรูปแบบ นับว่าเป็นการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ

5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide learning) คือความพยายามค้นหาเทคนิคที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาใช้ในการศึกษาความรู้ใหม่ และหาวิธีทางที่จะช่วยให้การศึกษาความรู้ใหม่ของผู้เรียนนั้นมีความกระจำจืดที่สุด บทเรียนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมคิดร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

6. กระตุ้นการตอบสนอง (Elicit responses) หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการชี้แนะแนวทางการเรียนรู้แล้ว ต่อไปคือการให้ผู้สอนได้มีโอกาสทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนกำลังสอนอยู่หรือไม่ และผู้เรียนก็จะได้มีโอกาสทดสอบความเข้าใจของตนในเนื้อหาที่กำลังศึกษาอยู่

7. ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Provide feedback) ถ้าบทเรียนนั้นทำทนายจะช่วยกระตุ้นความสนใจจากผู้เรียนได้มากขึ้น เมื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตอบสนอง ในการตอบคำถามขั้นนี้ควรให้ผลป้อนกลับ ซึ่งเป็นการเสริมแรงอย่างหนึ่ง

8. ทดสอบความรู้ (Assess performance) การทดสอบความรู้เป็นการประเมินว่าผู้เรียนนั้นได้เกิดการเรียนรู้ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายหรือไม่อย่างไร

9. ส่งเสริมความจำและการนำไปใช้ (Promote retention and transfer) ขั้นสุดท้ายคือการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการจำและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำ คือ การทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าข้อมูลความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้นั้นมีส่วนสัมพันธ์กับข้อมูลความรู้เดิม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ (Learning styles)

วิธีการเรียนหรือแบบการเรียนรู้ (Learning style) หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของผู้เรียนในการจัดการเกี่ยวกับการเรียนซึ่งแตกต่างกันตามสติปัญญา ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (กองวิจัยทางการศึกษา, 2543, หน้า 2)

Learning style หมายความว่าแบบการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นความชอบในการเรียนรู้ทางด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และทางด้านร่างกาย เพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความมั่นคงในการที่จะบอกให้ทราบว่าผู้เรียนมีการรับรู้ มีปฏิสัมพันธ์ และมีการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ได้อย่างไร (Keefe, 1984 อ้างถึงใน กาญจนา พันธุ์โยธี, 2542, หน้า 12)

Learning style เป็นวิธีการหรือแบบอย่างการทำความเข้าใจของผู้เรียน การปฏิสัมพันธ์ และการตอบสนองกับบริบทของการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) ด้านอารมณ์ (Affective) และด้านองค์ประกอบทางด้านร่างกาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอิทธิพลต่อภูมิหลังของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปแล้วมีการแบ่ง Learning style ที่หลากหลาย แต่อยู่ภายใต้ Perceptual modality, Information processing, และ Personality patterns

ประเภทของแบบการเรียนรู้

1. แบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของกราชาและไรชมัน (Grasha & Reichmann) แบ่งผู้เรียนเป็น 6 แบบ ดังนี้

1.1 แบบอิสระ (Independent) ผู้เรียนแบบนี้ ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน ผู้เรียนกลุ่มนี้จะตั้งใจเรียนวิชาที่ตนเองคิดว่าสำคัญและมีความมั่นใจในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองมาก

1.2 แบบพึ่งพา (Dependent) ผู้เรียนแบบนี้มีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดไว้ให้เรียนเท่านั้น ผู้เรียนประเภทนี้มองอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ และแหล่งที่จะช่วยเหลือตนเองได้ และต้องการรับคำสั่งหรือบอกให้ทำ

1.3 แบบร่วมมือ (Collaborative) ผู้เรียนแบบนี้เป็นคนที่มีความรู้สึกกว่าสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการร่วมกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ พยายามร่วมมือกับอาจารย์และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปะทะสังสรรค์ทางสังคม

1.4 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) เป็นคนที่ไม่สนใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไปไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อน ๆ และอาจารย์

ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

1.5 แบบแข่งขัน (Competitive) เป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการพยายามกระทำการต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ เพื่อที่จะได้รับรางวัล คิดว่าการเรียนในห้องเรียนต้องมีการแพ้หรือชนะ และตนเองต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

1.6 แบบมีส่วนร่วม (Participant) เป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน มีความรู้สึกที่รับผิดชอบ แม้จะอยู่นอกชั้นเรียน และชอบมีส่วนร่วมไปกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน

2. แบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของแคนฟิลด์ จำแนกผู้เรียนเป็น 9 ลักษณะดังนี้

2.1 กลุ่มสังคม (Social) ผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ชอบการปฏิบัติงานที่ต้องทำเพียงคนเดียว มักจะสร้างกลุ่มขึ้นมาเองตามความชอบเพื่อให้มีโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันเอง หรือกับครูผู้สอน ชอบการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ และทำงานเป็นทีม

2.2 กลุ่มอิสระ (Independent) กลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังโดยใช้จุดมุ่งหมายของตนเอง ต้องการให้ครูใช้เทคนิคการสอนแบบให้เลือกเรียนด้วยตนเองและชอบการเรียนที่ต้องอาศัยการควบคุมตนเอง

2.3 กลุ่มประยุกต์ (Applied) กลุ่มนี้ชอบทำกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติเอง ชอบให้มีการสอนแบบฝึกปฏิบัติ ชอบการศึกษาออกสถานที่ และทำงานในห้องทดลอง

2.4 กลุ่มความคิดรวบยอด (Conceptual) กลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้การรวบรวมความคิด ชอบการอ่าน ไม่ชอบให้มีการสอนแบบลงมือปฏิบัติจริงหรือแบบเข้าสังคม

2.5 กลุ่มกลาง (Neutral preference) กลุ่มนี้เป็นพวกที่ไม่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่มุ่งใจในด้านหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ พวกนี้มีความสามารถโดยทั่วไป ชอบการสอนที่ใช้เนื้อหาและวิธีการแบบกว้าง ๆ หลากอย่าง การทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้เกิดความเอาใจใส่หรือเกิดความสนใจในบทเรียนจึงทำให้ค่อนข้างยาก

2.6 กลุ่มสังคมและการประยุกต์ (Social applied) กลุ่มนี้ชอบสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและครูผู้สอนในกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง ชอบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ ชอบแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม

2.7 กลุ่มสังคมและความคิดรวบยอด (Social conceptual) กลุ่มนี้ชอบการปฏิสัมพันธ์กับครูหรือผู้เรียนด้วยกัน ชอบกิจกรรมที่ต้องมีการใช้ภาษาหรือการใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล ชอบให้มีการสอนแบบที่ใช้ความสมดุลระหว่างการบรรยายและการอภิปราย ไม่ชอบการทำงานคนเดียว

2.8 กลุ่มอิสระและการประยุกต์ (Independent applied) กลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังตามจุดมุ่งหมายของตน ชอบเรียนในสิ่งที่สัมพันธ์กับการลงมือปฏิบัติจริง ชอบทำงานในห้องทดลอง ไม่ชอบการทำงานที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2.9 กลุ่มอิสระและความคิดรวบยอด (Independent conceptual) กลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังตามจุดมุ่งหมายของตนเอง ชอบใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล

ชอบให้มีการสอนแบบให้อิสระในการอ่าน การค้นคว้าเอกสาร การวิจารณ์ ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการลงมือปฏิบัติจริง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแบบการคิด (Cognitive style)

การเรียนรู้ตามแนวคิดของโคลบ (Kolb) แบ่งผู้เรียนเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. แบบคิดอเนกนัย (Divergent)

เน้นการใช้ประสบการณ์ ความรู้สึก การทำความเข้าใจกับประสบการณ์ที่ตนได้รับ ผู้เรียนแบบนี้มีความสามารถในการรับรู้และสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนมองเห็นภาพรวม จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย

2. แบบดูดซึม (Assimilation)

เน้นการไตร่ตรองทำความเข้าใจในประสบการณ์ที่ตนได้รับ และการใช้เหตุผลความคิด เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรุปหลักการ สนใจในทฤษฎีต่าง ๆ มีความสนใจในหลักการเชิงนามธรรมมากกว่า ไม่ชอบการลงมือปฏิบัติ ไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Convergent)

เน้นการใช้เหตุผล ความคิด และนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติ สามารถสรุปหาวิธีการที่ดีที่สุดจะนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เป็นผู้ที่ใช้เหตุผล ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่ากับบุคคล มักมีความสนใจเฉพาะเจาะจงในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

4. แบบปรับปรุง (Accommodation)

เน้นการนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ และการแสวงหาประสบการณ์ ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติและทดลอง มักทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว มีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ตนคิดขึ้นเอง ชอบลองผิดลองถูก

การเรียนรู้ตามแนวคิดของเฟลเดอร์และซิลเวอร์แมน (Felder & Silverman) แบ่งเป็น 5 มิติ ดังนี้

1. ด้านการรับรู้ (Perception) แบ่งลักษณะของผู้เรียนตามมิติการรับรู้ได้ 2 แบบ

1.1 ผู้เรียนแบบประสาทสัมผัส (Sensing learner)

ผู้เรียนชอบข้อมูลที่มากระทบกับประสาทสัมผัส ชอบการเรียนรู้กับสิ่งที่เกิดจากความจริงหรือการสังเกตไม่ชอบความซับซ้อน จึงชอบแก้ปัญหาตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว ชอบเรียนวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ส่วนในด้านการทำงานคนกลุ่มนี้จะทำงานช้าแต่มีความระมัดระวังสูง

1.2 ผู้เรียนแบบญาณหยั่งรู้ (Intuitive learner)

ผู้เรียนประเภทนี้ชอบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากภายในผ่านออกมาทางความทรงจำ การไตร่ตรอง และจินตนาการ ชอบการคิดและตีความ ชอบเรียนรู้ทฤษฎี ชอบความหลากหลาย และชอบเรื่องซับซ้อน แต่มักจะเบื่อกับงานที่มีรายละเอียดมากเกินไปที่ก่อให้เกิดความซ้ำซาก

2. ด้านการนำเข้าข้อมูล (Input) แบ่งลักษณะของผู้เรียนตามมิติการนำเข้าข้อมูลได้

2 แบบ

2.1 ผู้เรียนแบบการมอง (Visual learner) ผู้เรียนแบบนี้ชอบรับข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็นได้ และจะจำได้ดีในสิ่งที่เรียนรู้จากการมอง

2.2 ผู้เรียนแบบถ้อยคำภาษา (Verbal learner) ผู้เรียนแบบนี้ชอบที่จะรับข้อมูลจากสื่อที่เป็นภาษา เช่น งานเขียน คำพูด สูตรทางคณิตศาสตร์

3. ด้านการจัดระบบข้อมูล (Organization) แบ่งลักษณะของผู้เรียนตามมิติการจัดระบบข้อมูลได้ 2 แบบ

3.1 ผู้เรียนแบบอุปนัย (Deductive learner) ผู้เรียนแบบนี้ชอบจะเรียนโดยการศึกษาจากกรณีย่อมาก่อน โดยใช้วิธีสังเกต ตีความทดลอง หรือตัวอย่างที่เกิดขึ้น แล้วสรุปอ้างอิงไปสู่กฎหรือทฤษฎี

3.2 ผู้เรียนแบบนินัย (Inductive learner) ผู้เรียนแบบนี้ชอบที่จะเริ่มต้นจากกฎทั่ว ๆ ไปก่อน แล้วนำไปสู่ผลที่เกิดตามมา รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้

4. ด้านการจัดกระทำข้อมูล (Processing) แบ่งลักษณะของผู้เรียนตามมิติการจัดกระทำข้อมูลได้ 2 แบบ

4.1 ผู้เรียนแบบปฏิบัติ (Active learner) ผู้เรียนแบบนี้มักจะเรียนรู้ในขณะที่ลงมือปฏิบัติ การประยุกต์ใช้งาน การทดลอง การโต้เถียง และอธิบายต่อผู้อื่น

4.2 ผู้เรียนแบบไตร่ตรอง (Reflective learner) ผู้เรียนแบบนี้มักจะใช้เวลามากในการคิดใคร่ครวญทุกอย่างก่อนลงมือทำงาน

5. ด้านการทำความเข้าใจข้อมูล (Understanding) แบ่งลักษณะของผู้เรียนตามมิติการทำความเข้าใจข้อมูลได้ 2 แบบ

5.1 ผู้เรียนแบบทำความเข้าใจข้อมูลเป็นส่วนๆ หรือเป็นขั้นตอน (Sequential learner) ผู้เรียนประเภทนี้สามารถรับข้อมูลและต้องการทำความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละส่วนย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นแนวตรง

5.2 ผู้เรียนแบบทำความเข้าใจข้อมูลทั้งหมดหรือองค์รวม (Global learner) สามารถที่จะรับข้อมูลได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้าใจเนื้อหาที่ละเอียดส่วน จะทำความเข้าใจเนื้อหาในภาพรวม ค่อนข้างจะชอบแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว และสามารถผสมผสานให้ได้สิ่งใหม่ ๆ

การเรียนรู้ตามแนวคิดของคาร์ล จุง (Carl Jung) แบ่งเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การใช้ประสาทสัมผัสและความคิด (Sensing-thinking: ST) ผู้เรียนแบบการเรียนรู้นี้จะเรียนได้ดีเมื่อมองเห็นความเป็นจริงและผลที่เกิดขึ้น และชอบลงมือกระทำมากกว่าพูด

2. การใช้ประสาทสัมผัสและความรู้สึก (Sensing-feeling: SF) ผู้เรียนแบบการเรียนรู้นี้จะชอบสังคม เข้ากับคนง่ายและสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี ชอบเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อมนุษย์มากกว่าสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงและทฤษฎี

3. การหยั่งรู้และการใช้ความคิด (Intuitive-thinking: NT) ผู้เรียนแบบการเรียนรู้นี้จะชอบใช้สติปัญญาที่จะคิดโดยตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ ไม่ย่อท้อต่อการสำรวจแนวคิดทฤษฎีหรือความซับซ้อนของปัญหา

4. การหยั่งรู้และการใช้ความรู้สึก (Intuitive-feeling: NF) ผู้เรียนแบบการเรียนรู้นี้จะอยากรู้อยากเห็น เข้าใจได้เองและมีจินตนาการ

แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้

แรงจูงใจ (Motivation)

ความหมายของแรงจูงใจ (Motive) หมายถึง ภาวะใด ๆ ก็ตามที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ส่วนการจูงใจ (Motivation) หมายถึง การนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาอาจจะเป็นรางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งทำให้เกิดความคาดหวัง เป็นต้น (อารี พันธมณี, 2542, หน้า 179)

ประเภทของการจูงใจหรือแรงจูงใจ สามารถแบ่งตามลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรมได้ 2 ประเภท คือ (อารี พันธมณี, 2542, หน้า 181-182)

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่กระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความต้องการเรียนเพื่อต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความสนุกและความชำนาญ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของแต่ละคน จะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้น ได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น ความสนใจ ความรัก ความศรัทธา เป็นต้น

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น สิ่งของ เกียรติยศ เงินเดือน ความก้าวหน้า รางวัล คำชมเชย เป็นต้น

ประเภทของการจูงใจหรือแรงจูงใจที่แบ่งตามที่มาของแรงจูงใจสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจทางสรีระวิทยา (Physiological motivation) แรงจูงใจประเภทนี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายทั้งหมด เพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ เป็นความต้องการที่จำเป็นตามธรรมชาติของมนุษย์

2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological motivation) แรงจูงใจประเภทนี้ส่งเสริมให้มีสุขภาพจิตดีสดชื่น ได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ความต้องการความรักและความเอาใจใส่จากผู้อื่น

3. แรงจูงใจทางสังคมหรือแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Social motivation) แรงจูงใจประเภทนี้มีจุดเริ่มต้นส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตของบุคคล และเป้าหมายของแรงจูงใจประเภทนี้ มีความสัมพันธ์กับการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา ซึ่งได้แก่

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motives) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีและประสบความสำเร็จ

3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative motives) เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความเอาใจใส่ ความรักจากผู้อื่น เป็นต้น

3.3 แรงจูงใจต่อความนับถือตนเอง (Self-esteem) เป็นแรงจูงใจที่บุคคลปรารถนาเป็นที่ยอมรับของสังคม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ต้องการได้รับการยกย่องจากสังคม ซึ่งจะนำมาสู่ความรู้สึกนับถือตนเอง

การวัดภาวะการจูงใจ (อารี พันธมณี, 2542, หน้า 183)

มนุษย์ไม่สามารถวัดการจูงใจหรือแรงจูงใจได้โดยตรง เพราะเราไม่สามารถมองเห็นการจูงใจ จึงต้องอาศัยการสังเกต และอนุมานจากพฤติกรรมที่แสดงออก

1. วัดจากอัตราการเคลื่อนไหวทั่วไป (General activity level) ลักษณะอย่างหนึ่งของการจูงใจคือ ให้พลังแก่พฤติกรรม ถ้ามนุษย์ได้รับการจูงใจมาก ก็จะอยู่ในสภาวะการตื่นตัว และการกระตือรือร้นในการแสดงพฤติกรรมมากขึ้น

2. วัดจากอัตราการกระทำกิจกรรม (Performance rate) โดยดูว่ามนุษย์ใช้ความพยายามในการกระทำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ถ้าได้รับการจูงใจมากก็จะใช้ความพยายามมากด้วย

3. วัดจากการเอาชนะอุปสรรค (Overcoming an obstacle) การที่มนุษย์พยายามจะให้บรรลุเป้าหมายนั้น ในบางครั้งต้องประสบอุปสรรคต่าง ๆ ถ้าได้รับการจูงใจมาก ก็ยอมใช้ความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคมากด้วย

แรงขับสามารถที่จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจได้ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. แรงขับเพื่อการอยู่รอดของชีวิต (Vegetative drives) เป็นแรงขับที่จะมีอิทธิพลผลักดันให้มนุษย์แสวงหาอาหาร น้ำ อากาศ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต

2. แรงขับฉุกเฉิน (Emergency drives) แรงขับที่จูงใจให้บุคคลกระทำสิ่งต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น

3. แรงขับเพื่อการสืบพันธุ์ (Reproductive drives) เป็นแรงขับที่ทำให้บุคคลเกิดปฏิกิริยาทางเพศในลักษณะต่าง ๆ เช่น บางคนแต่งตัวเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจในตนเอง เป็นต้น

4. แรงขับเพื่อการศึกษา (Educational drives) เป็นแรงขับที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดความอยากรู้อยากเห็น พยายามศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา พยายามแสวงหาคำตอบ หรือหาข้อเท็จจริง

การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน (ฉันท ชาติทอง, 2554, หน้า 122)

1. ควรศึกษาความต้องการของผู้เรียนแต่ละวัย และจัดเนื้อหาให้สนองตามความต้องการของผู้เรียน

2. ก่อนเริ่มบทเรียน ควรมามีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงความสนใจและบอกให้ทราบจุดมุ่งหมายของบทเรียน

3. ควรแนะนำให้ผู้เรียนเริ่มหัดวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง

4. บรรยากาศของการเรียนการสอน ควรมีการตั้งคำถาม การอภิปรายและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น

5. ใช้วิธีการเสริมแรง ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา หรือลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

6. ใช้การทดสอบ เป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อบทเรียน และตื่นตัวในการเรียนตลอดเวลา

7. ให้ทราบผลการสอบอย่างทันที เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองเข้าใจถ่องแท้เพียงใด มีสิ่งใดต้องปรับปรุง

8. การพาผู้เรียนไปทัศนศึกษา หรือเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นการกระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี

9. การสอนหรือมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติและติดตามผลจนงานนั้นสำเร็จ นับว่าสำคัญ เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นครั้งหนึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ในครั้งต่อไป

การเสริมแรง

การเสริมแรง (Reinforcement) คือ กระบวนการที่อินทรีย์ได้รับสิ่งที่พอใจ หรือสิ่งที่ต้องการตามมาหลังจากการกระทำของตนทำให้อินทรีย์เกิดความพึงพอใจและมีพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้ (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2553, หน้า 128-129)

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) คือ อินทรีย์ได้รับสิ่งที่ชอบ โดยตรง เช่น สัตว์ทดลองกดคันแล้วได้รับอาหาร ทำให้สัตว์ทดลองกดคันอีก

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) คือ อินทรีย์หลีกเลี่ยงหรือหลุดพ้นจากสิ่งที่ไม่ชอบหรือสิ่งที่ไม่ต้องการ เช่น ถ้าสัตว์ทดลองกดคันแล้วจะหลุดพ้นจากการถูกไฟฟ้าช็อต มันก็จะกดคันอีก ไม่เหมือนกับการลงโทษ เพราะการลงโทษทำให้อินทรีย์เกิดพฤติกรรมน้อยลง

การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) คือ การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้อันอย่างหนึ่ง แล้วไปมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ 3 ประเภท คือ (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2553, หน้า 133)

1. การถ่ายโยงเชิงบวก (Positive transfer) หมายถึง การเรียนรู้อันแรกเอื้ออำนวย และช่วยให้เรียนรู้อันที่สองได้สะดวกขึ้น ง่ายขึ้น

2. การถ่ายโยงเชิงลบ (Negative transfer) หมายถึง การเรียนรู้อันแรกไปขัดขวางการเรียนรู้อันที่สอง

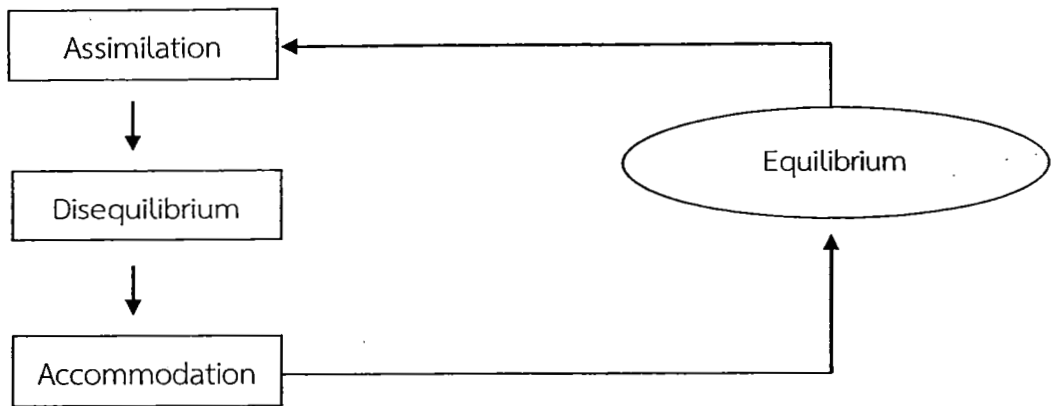
3. การถ่ายโยงเชิงศูนย์ (Zero transfer) หมายถึง การเรียนรู้อันหนึ่งไม่ได้มีผลต่อการเรียนรู้อันอื่นอย่างหนึ่งเลย

จ็ิน เปียเจต์ (Jean Piaget อ้างถึงใน สิริอร วิชชาวุธ, 2554, หน้า 113-114) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ที่ทำให้ได้รับความรู้มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การใช้วิธีเก่า (Assimilation) เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับรู้สิ่งใหม่ ๆ โดยการใช้พฤติกรรมที่เคยเรียนรู้มาก่อนหรือที่มีอยู่แล้ว นำมาใช้ตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ

2. การค้นพบวิธีใหม่ (Accommodation) เมื่อใช้พฤติกรรมเก่ากับสิ่งเร้าใหม่แล้วไม่ได้ผล (Disequilibrium) ผู้เรียนจะปรับพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับสิ่งเร้าใหม่

3. ความเหมาะสมหรือสมดุล (Equilibrium) เมื่อพบข้อสงสัยหรือปัญหาและผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาต่อสิ่งเร้าได้อย่างเหมาะสม และเป็นที่พึงพอใจ สภาพการณ์นี้เรียกว่า มีความสมดุล (Equilibrium) และจะทำพฤติกรรมเก่าเดิม ๆ กับการเรียนรู้สิ่งเร้าใหม่อย่างได้ผล (Assimilation)

ภาพที่ 1 วงจรการเรียนรู้สิ่งเร้าและวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ

ความสนใจ

กาเย่ (Gagne') กล่าวว่า ความสนใจหรือความใส่ใจ เป็นลักษณะทางจิตใจที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด มิได้เป็นลักษณะเพียงอย่างเดียว จึงมีชื่อเรียกว่า ชุดที่ทำให้เกิดความใส่ใจ (Attention Set) กล่าวคือ ประการแรกที่สุดจะต้องมีสิ่งเร้าเข้ามา เช่น ภาพเคลื่อนไหว เสียง ตัวละครในเกมที่มีความสวยงาม เด็กก็จะเกิดความสนใจ เด็กจะเกิดการตอบโต้ด้วยการเล่นเกม การตอบสนองนี้จะเกิดขึ้นสืบเนื่องกันเป็นลูกโซ่ตลอดไปในขณะมีความสนใจอยู่ นอกจากนี้เด็กจะมีความรู้สึกหรือคิดตามไปด้วย (Gagne', 1985 อ้างถึงใน เรื่องยศ วิชัย, 2540, หน้า 12)

แบนดูรา กล่าวว่า ความสนใจหรือความเอาใจใส่ เป็นการเฝ้ามองหรือฟังพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกเพื่อที่จะได้เรียนรู้ ระดับของความเอาใจใส่จะเพิ่มพูนมากขึ้นหากตัวแบบขยายลักษณะของพฤติกรรมออกไป (Bandura, 1961 อ้างถึงใน กุญชรี้ คำชาย, 2528, หน้า 120)

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525, หน้า 7) กล่าวว่า ความสนใจ คือสภาวะของร่างกายและจิตใจที่พร้อมจะรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการขั้นแรกของการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นความคิดรวบยอดในกระบวนการรับรู้ และเป็นตัวกำหนดความสนใจในการรับรู้สิ่งเร้าตัวหนึ่ง

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความสนใจ เป็นกระบวนการขั้นแรกในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการของเด็ก ทำให้สภาวะของร่างกายและจิตใจพร้อมที่จะรับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลให้ผู้เรียนรู้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ และต้องการกระทำกิจกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (เรื่องยศ วิชัย, 2540, หน้า 13)

ความสำคัญของความสนใจ

อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ (2528 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2536, หน้า 75) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดต้องอาศัยความตั้งใจและความสนใจ เป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้เพราะในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตามถ้าผู้เรียนขาดความตั้งใจ ขาดความสนใจในการที่จะเรียนรู้แล้ว จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

ลักษณะของความสนใจ มีดังนี้

1. ความสนใจที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากความสำเร็จ ในบางครั้งถ้าผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงครั้งเดียว ย่อมมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ มีความสนใจในงานลักษณะนั้น มากยิ่งขึ้น ในที่สุดผู้เรียนย่อมเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ด้วยความตั้งใจที่จะทำอย่างจริงจัง

2. ความสนใจที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความต้องการ ถ้าบุคคลเกิดความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะทำให้ผู้นั้นสนใจสิ่งนั้น และมีผลทำให้บุคคลนั้นมีความตั้งใจจริงที่จะเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ เพราะ บุคคลจะมีการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนปรารถนา

3. ความสนใจที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความสามารถของบุคคล หรือความสนใจที่เกิดจาก พรสวรรค์ของแต่ละบุคคลมีอยู่ ลักษณะความสนใจเช่นนี้ ทำให้บุคคลมีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งนั้น ได้เป็นอย่างดี และถ้ามีการเรียนรู้เกิดขึ้นจะปรากฏว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

วิยะดา บัวเพื่อน (2531, หน้า 13) กล่าวว่า ความสนใจมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง เด็กจะมีความสนใจก่อนจึงจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ ครูอาจใช้สิ่งเร้าหรือการเสริมแรงต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพอใจ เกิดความมุ่งมั่น และมีความสนใจได้ตลอดเวลาในขณะที่มีการทำกิจกรรม

นอกจากนี้ แลนเดรธ (Landreth, 1972 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2536, หน้า 99-100) กล่าวว่า เกมที่เน้นความตั้งใจ และมีการแพ้ชนะจะกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี

องค์ประกอบของความสนใจ

ชาร์ลส์ (Charles, 1972, pp. 3-32) ความสนใจของบุคคลจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมี กระบวนการ ดังนี้

1. มีความพอใจ บุคคลจะมีความพอใจต่อสิ่งใดนั้นในทางจิตวิทยา ถือว่าจะต้องเกิดจาก สิ่งเร้าที่เหมาะสม มาเร้าประสาทสัมผัส เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองตรงตามวัตถุประสงค์ จึงถือว่าการเร้าที่ดี

2. มีความมุ่งมั่น เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องจากความพอใจ เมื่อมีความพอใจเกิดขึ้นแล้ว ก็มุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งที่เอาใจใส่หรือตั้งใจ

3. มีความสนใจ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำกิจกรรมที่มุ่งมั่นซ้ำ ๆ ด้วยความสุข และความพอใจ

กระบวนการที่เกิดความพอใจ ดังกล่าวนี เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นอินทรีย์ให้รับรู้สิ่งต่าง ๆ เมื่อสิ่งเร้ามากระทบให้อินทรีย์เกิดความรู้สึก ถ้าอินทรีย์สนใจต่อสิ่งเร้านั้นก็เกิดการรับรู้ โดยสังเกต และพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น การที่อินทรีย์มีความสนใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนานเท่าไร ก็เป็นการให้อินทรีย์ได้สังเกต และพิจารณาเพื่อรับรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นได้มากขึ้น

วิธีการสร้างความสนใจ

อบรม สนิทบาล (ม.ป.ป., หน้า 130) กล่าวว่า ความสนใจเป็นเรื่องของบุคคลแต่ละคน เด็กมีความสนใจแตกต่างกัน ครูต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนของตน ข้อสำคัญคือ ต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กัน เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ ครูไม่ควรเลือกวิธีการเดียวตลอด

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525, หน้า 19) กล่าวว่า การทำให้เด็กเกิดความสนใจในการรับรู้ ควรทำดังนี้

1. เลือกสิ่งเร้าที่ตรงกับความสนใจ และระดับวุฒิภาวะของเด็ก คือไม่ง่ายจนไม่เกิดพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ก็ไม่ควรยากจนเกินไป
2. เริ่มต้นจากสิ่งเร้าที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไปแล้วค่อย ๆ เพิ่มระดับความยากและความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ควรให้พร้อมกันหลายชนิดจนรับรู้รายละเอียดไม่ได้
3. ไม่ให้สิ่งเร้าชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ เพราะจะทำให้เกิดพฤติกรรมแบบ Habituation
4. ระยะเวลาที่ให้สิ่งเร้า ควรนานต่อเนื่องกันพอสมควร และไม่เปลี่ยนไปเร็วจนรับรู้ตามไม่ทัน กล่าวคือเมื่อเกิดการหยุดตอบสนองต่อสิ่งเร้าเดิมที่ให้ซ้ำ ๆ ก็ให้หยุดสิ่งเร้านั้นทันที และเปลี่ยนเป็นสิ่งเร้าชนิดใหม่แทน
5. ในบางครั้งอาจเปลี่ยนสิ่งเร้าที่มีความซับซ้อน จากระดับง่ายไปหายากหรือยากไปหาง่าย เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากรู้ แต่ไม่กระทำบ่อยครั้งเกินไป หรือเปลี่ยนข้ามขั้นจากง่ายมาก ๆ ไปหายากมาก ๆ เพราะจะทำให้ความคิดขาดช่วง
6. การละเลยไม่ให้สิ่งเร้า (Under Stimulation) เป็นผลเสียต่อพัฒนาการพอ ๆ กับการให้สิ่งเร้ามากเกินไป (Over Stimulation)

กันยา สุวรรณแสง (2532, หน้า 152) กล่าวถึงลักษณะสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ว่าการรับรู้ของคนเรานั้นมีข้อจำกัด ในขณะที่เดียวกันก็รับรู้ได้ทีละสิ่งเดียว จึงเลือกรับรู้ในสิ่งที่ดีกว่า แปลก ใหม่ เด่น น่าสนใจ ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหว, การกระทำซ้ำ ๆ, สิ่งเร้าที่แปลกใหม่ และขนาดและความเข้ม

การเรียนรู้อย่างมีความสุข

การสร้างความสุขให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับขั้นตอนการเรียนรู้ จะทำให้เด็ก ๆ เติบโตเป็นคนเก่ง คนดีที่มีความสุข ดังที่แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล (2546 อ้างถึงใน เอี่ยมลักษณ์, 2546, หน้า 21) จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น แห่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กล่าวถึงความสำคัญของความสุขในการเรียนรู้ของเด็กกว่า การที่เด็ก ๆ ได้เรียนอย่างมีความสุข มีความสำคัญมากกับเด็ก ไม่ว่าจะ เป็นพฤติกรรมหรือจินตนาการ เพราะเด็กจะเติบโตไปพร้อมกับการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะเกิดได้ดีในสภาวะการณ์ที่เด็กมีความสุข ไม่มีสิ่งใดมากกดดันให้มีความเครียดหรือความกลัว ในสภาวะการณ์ที่ตึงเครียด การรับรู้แบบพื้นฐานผ่านประสาทสัมผัสปรกติก็จะลดน้อยลง

วัฒนา มัคคสมัน (2546 อ้างถึงใน เอี่ยมลักษณ์, 2546, หน้า 24) กล่าวว่า การให้เด็กได้เรียนตามความสนใจและความถนัดผ่านกระบวนการแก้ปัญหา โดยที่ตัวเด็กเองเป็นคนทำกิจกรรมเพื่อหาคำตอบ จะทำให้เด็กมีความสุขในการเรียนตามมา

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542, หน้า 70) กล่าวเกี่ยวกับการทำให้การศึกษาเป็นสิ่งที่ผลิตเพลินสำหรับเด็กว่า ถ้ากระบวนการเรียนรู้ยังเป็นสิ่งที่น่าเบื่อและยังเรียนโดย “บูรณาการความรู้ และทักษะให้เหมาะสม เพื่อให้มีความสามารถอย่างรอบด้าน และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข” แล้ว กลับก่อให้เกิดความเครียด ความทุกข์ยิ่งขึ้น “ไม่รู้อาจดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยอยู่ในระบบ และกระบวนการสร้างความเครียดและความทุกข์อย่างยึดเยื้อยาวนานไปทำไม จึงจำเป็นที่จะต้องให้เด็กได้เล่นอย่างมีความสุขบ้าง เนื่องจากหลักสูตร วิธีการสอน และวิธีการทดสอบแล้วแต่มีลักษณะของการเพิ่มความเครียด ความเห็นแก่ตัว ไม่มีการร่วมมือช่วยเหลือกัน ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า การเรียนไม่สำคัญหรือต้องให้เด็กเล่นมากกว่าเรียน แต่เป็นการพยายามเพิ่มเติมส่วนของการเรียนรู้ที่เป็นความเพลิดเพลินเข้าไปในหลักสูตร และวิธีการสอนให้มากกว่าที่มีอยู่ เพราะการที่เด็กได้มีโอกาสและเวลาเล่นกีฬา เล่นดนตรี จัดกิจกรรมบันเทิง การเล่นเกมออนไลน์ ฯลฯ ร่วมกันนั้นเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกว้างกว่าการเรียน

ถ้าเชื่อว่าคนเราเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ชีวิตในโรงเรียนก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ถ้าส่วนของชีวิตนั้นเริ่มต้นด้วยความอยากรู้อยากเห็น มีความสนุกสนาน แต่ถูกขัดจังหวะด้วยความเบื่อ ความเครียด ความทุกข์ การถูกตัดสินว่าในอนาคตจะดีหรือไม่ดีจากผลการเรียน การมีการบ้าน มาก ๆ ต่อไปเด็กจะเบื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตก็จะไม่เป็นจริง การเรียนรู้ที่จะเล่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดสมดุลระหว่างความสนุกสนานเพลิดเพลินกับความน่าเบื่อ เด็กจะได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่จากการเล่น ซึ่งเหมือนกับการเรียนนั่นเอง แต่ก็ต้องระมัดระวังไม่ให้เล่นแบบเอาจริงเอาจังหวังชนะมากเกินไป เพราะอาจจะมีผลเสียได้ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542, หน้า 72-74)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542, หน้า 74) กล่าวถึงการเล่นว่า “ประสบการณ์ของผมที่เล่นมากกว่าเรียน โดยสนใจเรียนบางวิชา ทำให้ผมไม่กลายเป็นเด็กบ้าเรียน ซึ่งมุ่งหาคะแนนเยอะ ๆ และน่าจะมีส่วนอย่างมากในการทำให้ผมสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องมาจนบัดนี้ ผมจึงเห็นว่า หากเด็ก ๆ มีความเพลิดเพลินในการเรียนรู้แล้ว โตขึ้นเขาจะมีความสุขกับการเรียนรู้เรื่อย ๆ”

เมื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้เด็ก ๆ เห็นว่าคอมพิวเตอร์เป็นของเล่นอย่างหนึ่ง และเล่นอย่างสนุกสนานโดยที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งเป็นได้กับเด็ก ๆ ทุกวัยทุกชั้นเช่นกัน โดยที่เด็ก ๆ จะเลือกใช้เวลาและตัดสินใจที่จะหยุดเล่นด้วยตนเอง กระบวนการนี้ คือ กระบวนการเล่นเรียนนั่นเอง ครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนนี้กับเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ที่ทำการสอนตามระบบเดิมได้ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ อย่างเป็นกระบวนการ การเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ (Process Learning) หรือการเล่นเรียน โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างคอมพิวเตอร์นั้น ทำให้เด็กมีทางเลือกเพิ่มขึ้น เป็นการปลดปล่อยให้เด็กและครูมีอิสระเสรีมากขึ้น ไม่ถูกจำกัดขอบเขตของความรู้ และสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ โดยปกติเด็ก ๆ มักชอบเล่นมากกว่าเรียน การที่เด็กมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินจนลืมเวลาในการเล่นคอมพิวเตอร์นั้น จะช่วยให้เด็กเกิดความคล่องแคล่วทางเทคโนโลยี (Technological Fluency) ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคน เพราะทักษะการเรียนรู้ ต้องอาศัยความคล่องแคล่วทางเทคโนโลยี และความคล่องแคล่วจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต่อเมื่อมีการปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542, หน้า 12)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเรียนรู้ที่เฟลิดเฟลินไม่ใช่การทำให้เสียเวลา ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 วรรค 3 กล่าวไว้ว่า “ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติจริง ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” การเรียนรู้ที่เฟลิดเฟลินก็เหมือนกับการจุดไฟ เมื่อไฟติดแล้วความเพลิงจะเหมือนลมที่พัดไม่ทำให้ไฟมอดดับ แต่การเรียนรู้ที่น่าเบื่อนั้นเหมือนกับการเติมน้ำมันลงในแก้ว ความรู้ที่ครูเติมให้เด็กจนเต็มล้นปรือออกมา ย่อมสูญไฟที่ลุกอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542, หน้า 78-79)

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนหรือประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งพฤติกรรมที่ผู้สอนแสดงต่อผู้เรียน ในเรื่องการเรียนการสอนอันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ

การสอนเป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การสอนที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการ มีความรู้ มีทักษะ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมาย มีคุณค่า เป็นการประหยัดเวลาและป้องกันการสูญเปล่า ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งใน ความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ หลักการสอน หลักการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติ ทำให้การสอนบรรลุอย่างมีประสิทธิภาพ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2540)

การเรียนรู้ที่สมบูรณ์จะต้องผ่านการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล โดยผู้เรียน กระบวนการนี้ก่อให้เกิดความสุขแก่ตัวผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอย่างต่อเนื่อง ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เช่น ครูผู้สอนมีหน้าที่ให้กำลังใจ ออกแบบกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อำนวยความสะดวกและเป็นທີ່ปรึกษา ช่วยให้ผู้เรียนแสดงบทบาท ค้นพบความสามารถของตนเอง พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา และพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น เป็นการเรียนรู้ที่ดีกว่าการเรียนการสอนแบบเดิม (วรรมณชนม์ มีศรี, 2549, หน้า 26)

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541, หน้า 13 อ้างถึงใน มัสยา นามเหล่า, 2553, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอนว่า เป็นการสอนที่สามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตามความถนัด และความสามารถของนักเรียนทุกคน

สุรศักดิ์ หอมอ่อน (2546, หน้า 12 อ้างถึงใน มัสยา นามเหล่า, 2553, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอนว่า เป็นความสามารถในการสอน หรือยุทธวิธีการสอน ตลอดจนลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูอันจะส่งผลให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ชาญชัย อินทรประวัตติ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมร่วมอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิธีพิจารณาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนแบบง่าย ๆ ก็คือ หากผู้เรียนและผู้สอนใช้เวลา รวมทั้งความพยายามพอสมควร ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มาก ถือได้ว่าประสิทธิภาพในการสอนดี เพราะลงทุนน้อยได้กำไรมาก แท้ที่จริงแล้วการเพิ่มประสิทธิภาพการสอน ก็คือ การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนนี้เอง

มนตรี ภูวิโคตร (2550, หน้า 20 อ้างถึงใน มัสยา นามเหลา, 2553, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการที่อาศัยศักยภาพทุก ๆ ด้าน ของครู มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุก ๆ ด้าน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้เต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

จากความหมายของประสิทธิภาพการสอนหรือประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า เป็นความสามารถของครูผู้สอนในการใช้วิธีการสอน กลยุทธ์การสอน ที่เหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542, หน้า 6 อ้างถึงใน สมใจ สุขไมตรี, 2548, หน้า 33) ได้เสนอแนวความคิดการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้ แนวความคิดการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นแนวคิดที่มีหน้าที่จัดการศึกษา คือ ครูผู้สอนจะต้องมีความตระหนักอยู่เสมอในการจัดกิจกรรมพึงคำนึงเสมอว่าการจัดการเรียนรู้แนวนี้จะต้องจัดอย่างไร มีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง จึงจะเรียกได้ว่า ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่มีเพียงความคิด รูปแบบ แต่จะต้องมีความคิด รูปแบบ และวิธีการทุกอย่างต้องเป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของครูคือผู้สนับสนุน และเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผล การเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้

ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อัจฉริยะสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิม และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับ สิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้เรียนจะได้รับความสุขสานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทาย และความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน

การมีสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ครูคือผู้อำนวยการเรียนการสอนและเป็นแหล่งความรู้

ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือ โดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติ และการฝึกฝน โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็ไ้

6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมร่วมกับเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

7. การศึกษา คือ การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน คุณลักษณะด้านความรู้ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

กรมวิชาการ (2543, หน้า 22 อ้างถึงใน มัสยา นามเหลา, 2553, หน้า 32) กล่าวถึงแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. กระบวนการการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำอย่างสร้างสรรค์โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อการเรียนรู้ และผู้เรียนสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้ร่วมกัน

2. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3. สาระการเรียนรู้ มีความสมดุลและเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการจะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีและความสุขในการเรียน

4. แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและพอเพียง ที่จะให้ผู้เรียนใช้เป็นแหล่งค้นคว้าและหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ที่ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ เช่น แลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดความคิด พิชิตปัญหาาร่วมกัน

6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอนและสาระที่เรียน รวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียน ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่า ศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

7. สาระและกระบวนการเรียนรู้ ต้องเชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของ ผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น เช่น ครอบครัว ชุมชน องค์กร ต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมใจ สุขไมตรี, 2548, หน้า 34)

1. หลักการมีส่วนร่วม ต้องถือว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ การวางแผน การเตรียมการ การหาข้อมูล การจัดการ การดำเนินการตลอดจนการประเมินผล

2. หลักประชาธิปไตย การเรียนรู้ในแนวคิดนี้ควรยึดหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญด้วย ครูต้องเปิดใจตนเองให้กว้าง ให้มองเห็นความสำคัญของผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. หลักกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข ต้องจัดการเรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความสุข สนุกสนานจากการเรียน ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่ายินแล้วไม่เครียดมีความสุข เมื่อได้เรียนจากวิธีนี้

4. หลักการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทุกกระบวนการการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนรู้สึกว่ายิน มีความหมาย มีคุณค่าต่อชีวิตจริง สามารถนำไปใช้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่ามีประโยชน์ต่อชีวิตจริง

5. หลักการสร้างองค์ความรู้เอง ต้องสร้างความรู้สึกใหม่ให้ผู้เรียนว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ความรู้ต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำเอง ปฏิบัติเอง ครูเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

หลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมใจ สุขไมตรี, 2548, หน้า 37)

1. มุ่งเน้นการพัฒนารอบด้าน จะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าจะให้ผู้เรียน เรียนรู้อะไร มีลักษณะเป็นอย่างไร พฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างไร เรียนแล้วจะเป็นไปตามที่คาดหวังไหม นั้นหมายความว่า จะต้องให้ผู้เรียนมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันระหว่างร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมที่คาดหวัง

2. เน้นกระบวนการกลุ่ม ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอยู่ร่วมกลุ่ม ทำงานกลุ่ม รู้จักรับและให้ ตามกระบวนการกลุ่ม

3. ยึดหลักการช่วยเหลือตนเองเป็นสำคัญ ให้สอนภายใต้หลักการค้นพบ ความรู้ทั้งหมด เกิดกับผู้ปฏิบัติเอง

4. เน้นทักษะกระบวนการ จะต้องจัดกิจกรรมให้เกิดภาคปฏิบัติหรือลงมือทำให้มากที่สุด เพื่อที่จะเกิดผลงานในสภาพจริงต่อมา จะทำให้สามารถตรวจสอบวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม หมายความว่ากระบวนการ (Process) ต้องควบคู่ไปกับผลงาน (Product)

5. ต้องเน้นความรู้คู่ชีวิตจริง ความรู้ที่ถ่ายทอดจะต้องเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมที่พร้อมจะแปรสู่รูปธรรมทุกเมื่อ เป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

กาญจนา ไชยพันธ์ (2545, หน้า 57-60) กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ดังนี้
บทบาทของครู

1. ครูต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนในห้องจะมีความแตกต่างตั้งแต่พัฒนาการของเขา สิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู เขาวินัยปัญญา อารมณ์ สังคม ฯลฯ เวลาจัดกิจกรรม ครูควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้และเอาใจใส่เป็นรายบุคคล

2. ครูควรเตรียมเนื้อหาและกิจกรรมหรือวิธีการให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน

3. ครูต้องรู้จักให้การเสริมแรง ซึ่งมีทั้งรางวัลการให้กำลังใจ การเสริมแรงจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4. ครูควรจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียน ได้แสดงออกและคิดสร้างสรรค์รวมทั้งฝึกคิด ฝึกทำ และปรับปรุงตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยง

5. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกไม่ว่าจะเป็น การพูดหรือการกระทำ

6. ครูควรฝึกฝนการมารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

7. ครูควรเมตตากับนักเรียนอย่างทั่วถึงทุกคน ทำให้รู้สึกเกิดความอบอุ่น

8. ครูช่วยจัดบรรยากาศ จัดสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

9. ครูควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่องเป็นไปตามพัฒนาการ ความพร้อมของร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

10. ครูควรให้การเรียนรู้ ตามความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

11. ครูควรหาแหล่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่หลากหลายและเพียงพอ

12. ครูควรมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเกื้อกูลกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิดพิชิตปัญหาพร้อมกัน

13. ครูควรปฏิบัติตนให้ผู้เรียนมีความศรัทธา

14. ครูต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดความเชื่อมโยงสู่การใช้ได้ในชีวิตจริง

15. ครูต้องจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนแบบเชื่อมโยงเครือข่ายทุกองค์กร เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด

16. ครูควรสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของผู้เรียน

1. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. มีอิสระในการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ และได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3. มีการแสดงออกถึงการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (5ส) ได้แก่ สติปัญญา, ความสนใจ, การสืบเสาะ, การนำเสนอ และการสร้างสรรค์

ลักษณะการสอนที่ดี

วันเพ็ญ เปมกิตติ (2543, หน้า 8-9) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดีไว้เป็นแนวทางให้ผู้สอนได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้มีหลักยึดในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. จะต้องมีความมุ่งหมายของบทเรียนที่ชัดเจน และมีการเตรียมเนื้อหาอุปกรณ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายด้วย
 2. จะต้องยึดผู้เรียนเป็นหลัก โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของวัยและอายุ ตลอดจนประสบการณ์เดิมมากกว่าที่จะเอาหลักสูตรเป็นเกณฑ์
 3. ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์เด็ก
 4. ควรมุ่งให้เด็กได้ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติพร้อมที่จะประพฤติตนเป็นคนดี
 5. ต้องเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น
 6. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน ไม่ใช่ได้ความรู้จากตำรา หรือคำบอกเล่าอย่างเดียว ควรสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดำเนินการนั้น ๆ ด้วย
 7. ควรให้ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละวิชาด้วย หมายความว่า ในการสอนของผู้สอน ควรจะสอนวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นให้มีความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น บูรณาการความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ในรายวิชาภาษาไทยกับวิชาสังคม เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดการต่อเนื่องของประสบการณ์และความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน
 8. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน หรือได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
 9. ไม่ยึดมั่นอยู่แต่เพียงวิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว แต่ควรจะเป็นวิธีที่เหมาะสมกับบทเรียนวัยของเด็ก หลักสูตรและแผนการสอน
 10. จะต้องมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การทดสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าการสอนของเราตรงตามความมุ่งหมายที่ต้องการมากที่สุด
- อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546, หน้า 11-13) ได้กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ดังนี้
1. เป็นการสอนที่มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ครอบคลุมประกอบของการสอน ได้แก่ การตั้งจุดประสงค์ของการสอน การจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล
 2. เป็นการสอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์กับเนื้อหาและกับผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม
 3. เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน
 4. เป็นการสอนที่สอดคล้องกับเจตนาของหลักสูตร
 5. เป็นการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและตลอดไป

6. เป็นการสอนที่เร้าความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดจนจบกระบวนการสอน

7. เป็นการสอนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศด้านวัตถุและด้านจิตใจ บรรยากาศด้านวัตถุ หมายถึง การมีสภาพห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้ออำนวยให้เกิดความสบายตาสบายใจในการเรียน ด้านจิตใจ หมายถึง การที่ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยดีให้ความเป็นกันเอง ให้ความเมตตา ความรัก ความอบอุ่นแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุข มีชีวิตชีวา และไม่ตึงเครียด

8. เป็นการสอนที่ผู้สอนรู้จักใช้หลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

9. เป็นการสอนที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงออกทางความคิด ฝึกการทำงานกลุ่มร่วมกัน ได้ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น

10. เป็นการสอนที่มีกระบวนการ หมายถึง มีลำดับขั้นตอนการสอนไม่สับสนในการสอน จำเป็นจะต้องมีการเตรียมการสอน เตรียมจัดลำดับการสอนให้สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างเหมาะสม ตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป

11. เป็นการสอนที่มีการวัดประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

12. เป็นการสอนที่ผู้สอนสอนด้วยวิถียุทธศาสตร์ความเป็นครู สอนด้วยความกระตือรือร้น สอนด้วยความตั้งใจ ความเต็มใจ และมีความมั่นใจ

เกศราพรพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ (2558, หน้า 13) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดี มีดังนี้

1. เป็นการสอนที่ผู้สอนมีการวางแผนหรือเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
2. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เป็นการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

และสติปัญญา

4. เป็นการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างหรือพัฒนาการของผู้เรียน
5. มีการบูรณาการเนื้อหาสาระหลายวิชาหรือหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียน

ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย

6. มีการใช้สื่อการเรียนรู้ เทคนิควิธีการต่าง ๆ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
7. มีการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดหรือความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียน
8. เป็นการสอนที่มีการวัดผลและประเมินผลโดยวิธีการต่าง ๆ
9. ผู้สอนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม หรือมีจิตวิญญาณของความเป็นครู
10. ต้องเป็นคนรอบรู้และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน
11. ต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะแก่การเรียนรู้
12. ต้องมีการจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน
13. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยต่าง ๆ
14. บทเรียนหรือกิจกรรมที่จัดต้องมีความเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน

สื่อกับการเรียนรู้

สื่อ (Media) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า “Medium” แปลว่า ระหว่าง หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อนำสื่อมาใช้ในวิธีการจัดการเรียนรู้ จึงเรียกว่า สื่อการเรียนรู้ (เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ, 2558, หน้า 237)

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 117) ให้ความหมายของคำว่า สื่อการเรียนรู้ ว่า สิ่งที่เป็นพาหะหรือสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนการสอน และตามจุดหมายของหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2544, หน้า 36) ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง เครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอน ซึ่งมีสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ (2558, หน้า 239) สื่อการเรียนรู้ คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้สอน หรือแหล่งเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้ หรือการสอนที่นำเอาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม เทคโนโลยี มาช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

บราวน์ และคณะ (Brown et al., 1983, p. 584) ให้ความหมาย สื่อ ว่าเป็นอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น ยังหมายรวมถึง การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่เป็นพานำความรู้จากผู้สอนถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็น วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน (เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ, 2558, หน้า 239) แบ่งได้ดังนี้

1. ประเภทวัสดุ ได้แก่ หนังสือเรียน, หนังสือเสริมประสบการณ์, เอกสารประกอบการเรียน, แบบฝึกหัด, แบบฝึกทักษะ, ใบงาน ใบกิจกรรม, รูปภาพ, แผนภูมิ, แผ่นซีดีรอม, ชุดการสอน เป็นต้น
2. ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์, เครื่องฉายต่าง ๆ, วิทยุ, โทรทัศน์, เครื่องเล่นซีดีประเภทต่าง ๆ, จอรับภาพ, ป้ายนิเทศ, อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
3. ประเภทวิธีการ ได้แก่ การอธิบาย, การสาธิต, การบรรยาย, การแสดงบทบาทสมมติ, การเล่นเกม, การร้องเพลง, การเล่าเรื่อง/เล่านิทาน, การจัดกลุ่มศึกษา, วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เป็นต้น

ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน

กมล เวียสุวรรณ และนิตยา เวียสุวรรณ (2540, หน้า 47-48) สรุปประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้มากขึ้นในเวลาอันสั้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนที่สอบตกลดน้อยลง
3. ช่วยให้ผู้ที่ยากเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ได้มากขึ้น
4. ช่วยให้เด็กอ่านได้เร็วขึ้น
5. ช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนรู้
6. ช่วยให้จำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากและนานวัน
7. ช่วยในการก่อให้เกิดรูปธรรม และความคิดรอบยอดในการเรียนรู้
8. ช่วยทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความคิดอย่างต่อเนื่อง
9. ทำให้การเรียนรู้ในบางเรื่องง่ายขึ้น เพราะสื่อการสอนสามารถทำให้สิ่งเคลื่อนไหวเร็ว

ช้าลง สิ่งเล็ก ๆ ขยายเป็นขนาดใหญ่ สิ่งซับซ้อนทำให้ง่ายขึ้น เป็นต้น

10. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องพื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน
11. ช่วยให้ผู้สอนทำการสอนได้ดีขึ้น และบรรลุเป้าหมาย

กรมวิชาการ (2544, หน้า 267) ได้แบ่งความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้

2 ลักษณะ ดังนี้

ความสำคัญของสื่อกับผู้เรียน

สื่อการเรียนรู้นั้นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการเรียนรู้ สื่อมีบทบาทต่อกระบวนการเรียนรู้ในส่วนของผู้เรียน ดังนี้

1. สื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้บทเรียนที่มีความซับซ้อน ง่ายต่อการทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น
2. สื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องราวไกลตัวได้
3. สื่อช่วยกระตุ้นและช่วยสร้างความสนใจ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ น่าสนใจยิ่งขึ้น

ไม่น่าเบื่อหน่าย

4. สื่อสามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีจากสื่อที่เหมาะสมกับความสนใจ สติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ของตน

5. สื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

6. สื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้

ใฝ่ศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ความสำคัญของสื่อกับผู้สอน

การใช้สื่อการเรียนรู้นี้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน ทำให้การจัดกระบวนการการเรียนรู้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ สื่อการเรียนรู้นี้มีบทบาทต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ดังนี้

1. การใช้สื่อเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ช่วยให้ผู้เรียน

สนุกสนานเพลิดเพลินกับบทเรียน

2. ผู้สอนสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. สื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวในการเตรียมจัดหาหรือผลิตสื่อ เตรียมการในการใช้สื่อ และสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ

เกศราภรณ์ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ (2558, หน้า 242) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน
2. เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ครูสอนเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น
3. เป็นเครื่องช่วยลดระยะเวลาการสอนให้สั้นลง
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น
5. ช่วยทำเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
6. ช่วยทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย
7. ช่วยกระตุ้น และเร้าความสนใจให้กับผู้เรียน
8. ช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อเรื่องของการเรียน
9. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน
10. ช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้
11. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกันในสิ่งที่เรียน
12. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
13. ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในปีการศึกษา 2557 เป็นการศึกษาเพื่อนำข้อค้นพบที่ได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

1.1 อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 60 คน

1.2 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 3,249 คน จากจำนวนกลุ่มเรียนทั้งสิ้น 230 กลุ่ม เป็นนิสิตภาคปกติ 100 กลุ่มมีจำนวน 729 คน และนิสิตภาคพิเศษ 130 กลุ่มมีจำนวน 2,520 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำแนกได้เป็น

2.1 อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 54 คน

2.2 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,576 คน โดยสุ่มอย่างง่ายได้ 196 กลุ่ม เป็นนิสิตภาคปกติ 100 กลุ่มจำนวน 729 คน และภาคพิเศษ 96 กลุ่ม มีจำนวน 1,847 คน

ขอบเขตด้านข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการประเมินการเรียนการสอนจากระบบประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทาง <http://assess.buu.ac.th/new/index.php>

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สํารวจรายชื่ออาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยขอข้อมูลจากหน่วยบุคคลของคณะศึกษาศาสตร์
2. ประสานขอข้อมูลจากหน่วยประกันคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์ โดยเลือกมาเฉพาะอาจารย์ประจำของคณะศึกษาศาสตร์ ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งได้ข้อมูลมาทั้งสิ้น 54 ราย ดังรายชื่อในภาคผนวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อได้ข้อมูลจากการประสานงานหน่วยประกันคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไฟล์ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลว่าข้อมูลส่วนใดที่สามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ ซึ่งไฟล์ข้อมูลที่ได้มาจะประกอบไปด้วย

- 1.1 ชื่ออาจารย์ผู้สอน
- 1.2 ชื่อรายวิชา
- 1.3 กลุ่ม
- 1.4 ปีการศึกษา/ภาคเรียน
- 1.5 จำนวนนิสิตทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียน
- 1.6 จำนวนนิสิตที่เข้ามาประเมินผล
- 1.7 ร้อยละของนิสิตที่เข้ามาประเมินผล
- 1.8 ผลการประเมินอาจารย์ผู้สอน

2. นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดกระทำกับข้อมูลใหม่ โดยการสร้างไฟล์ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุดแล้วนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม SPSS เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. นำข้อมูลที่ได้รับการคัดเลือกแล้วมาวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

4. นำข้อมูลที่ได้รับการคัดเลือกแล้วมาวิเคราะห์ด้วย t -test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต ข้อที่ 3 เปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต และข้อที่ 4 เปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้กำหนดเกณฑ์แปลค่าเฉลี่ย โดยการอ้างอิงจากเว็บไซต์ <http://assess.buu.ac.th/new/index.php> ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง ดีมาก
- 3.51 - 4.50 หมายถึง ดี
- 2.51 - 3.50 หมายถึง พอใช้

- 1.51 - 2.50 หมายถึง ต้องปรับปรุง
0.00 - 1.50 หมายถึง ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างทางค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ด้วย *t-test*

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามสาขาวิชา 2) เปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต 3) เปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต และ 4) เปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 1 ร้อยละของนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทนิสิต

ประเภทนิสิต	จำนวนนิสิต ที่ลงทะเบียน เรียนรายวิชา	จำนวนนิสิต ที่ตอบ แบบสอบถาม	ร้อยละ
ภาคปกติ	729	555	76.13
ภาคพิเศษ	1,847	1,524	82.51
รวม	2,576	2,079	80.71

จากตารางที่ 1 นิสิตที่ตอบแบบสอบถามผ่านระบบการประเมินการเรียนการสอน จากเว็บไซต์ <http://assess.buu.ac.th> มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า มีจำนวนนิสิตที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 2,079 คน จากนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่าง ๆ ทั้งหมดในระดับบัณฑิตศึกษา 2,576 คน คิดเป็นร้อยละ 80.71 เมื่อจำแนกตามประเภทนิสิต พบว่า มีนิสิตภาคพิเศษตอบแบบสอบถาม 1,524 คน จากนิสิตภาคพิเศษลงทะเบียนเรียน 1,847 คน คิดเป็นร้อยละ 82.51 เป็นนิสิตภาคปกติ ตอบแบบสอบถาม 555 คน จากนิสิตภาคปกติที่ลงทะเบียนเรียน 729 คน คิดเป็นร้อยละ 76.13

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา
ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.18	.406	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.39	.336	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.44	.363	ดี
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หลังเรียน	4.29	.330	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.38	.356	ดี
รวม	4.33	.307	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.33, SD = .307$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.44, SD = .363$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.39, SD = .336$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.38, SD = .356$)

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.50	.343	ดี
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.48	.344	ดี
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.58	.315	ดี
รวม	4.52	.312	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.52, SD = .312$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.58, SD = .363$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.50, SD = .343$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.48, SD = .344$)

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.57	.336	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.53	.356	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.50	.384	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.60	.323	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.55	.368	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.55	.330	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.62	.307	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.57	.382	ดีมาก
รวม	4.56	.311	ดีมาก

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56, SD = .311$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียน มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.62, SD = .307$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่า อาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.60, SD = .323$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.57, SD = .336$) และอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.57, SD = .382$)

ตารางที่ 5 ร้อยละของจำนวนกลุ่มเรียนที่เปิดสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

สาขาวิชา	จำนวนกลุ่มเรียน	ร้อยละ
การอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม	20	10.20
การบริหารการศึกษา	61	31.12
การสอนคณิตศาสตร์	6	3.06
การสอนวิทยาศาสตร์	21	10.71
จิตวิทยาการศึกษา	19	9.69
เทคโนโลยีการศึกษา	12	6.12
วิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา	46	23.47
หลักสูตรและการสอน	7	3.57
ศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4	2.04
รวม	196	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ในจำนวนกลุ่มเรียนที่เปิดสอนทั้งหมด 196 กลุ่มนั้น สาขาวิชา การบริหารการศึกษา เปิดกลุ่มเรียนมากเป็นลำดับที่หนึ่ง จำนวน 61 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 31.12 รองลงมาเป็นสาขาวิชา วิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา จำนวน 46 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 23.47 และลำดับที่สามเป็นสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 21 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10.71

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.17	.303	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.43	.222	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.57	.194	ดี
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หลังเรียน	4.28	.300	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.45	.238	ดี
รวม	4.38	.225	ดี

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.38, SD = .225$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการณ์เรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.57, SD = .194$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการณ์เรียนอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชา

ต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.45, SD = .238$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.43, SD = .222$)

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.59	.219	ดีมาก
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.62	.183	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.72	.147	ดีมาก
รวม	4.64	.174	ดีมาก

จากตารางที่ 7 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.64, SD = .174$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.72, SD = .147$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.62, SD = .183$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่ามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.59, SD = .219$)

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.74	.147	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.68	.164	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.63	.169	ดีมาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.70	.197	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.73	.130	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.68	.160	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.75	.175	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.72	.258	ดีมาก
รวม	4.70	.132	ดีมาก

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.70, SD = .132$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.75, SD = .175$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่ามีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.74, SD = .147$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.73, SD = .130$)

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.12	.332	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.35	.237	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.45	.226	ดี
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.28	.255	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.35	.255	ดี
รวม	4.31	.221	ดี

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.31, SD = .221$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมกรเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.45, SD = .226$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมกรตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.35, SD = .237$) และนิสิตมีพฤติกรรมกรอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.35, SD = .255$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน ($\bar{X} = 4.28, SD = .255$)

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.51	.240	ดีมาก
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.47	.241	ดี
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.59	.222	ดีมาก
รวม	4.53	.210	ดีมาก

จากตารางที่ 10 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53, SD = .210$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.59, SD = .222$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่ามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.51, SD = .240$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.47, SD = .241$)

ตารางที่ 11 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.58	.239	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.54	.258	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.47	.259	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.56	.244	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.57	.242	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.57	.234	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.63	.191	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.64	.242	ดีมาก
รวม	4.57	.204	ดีมาก

จากตารางที่ 11 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.57, SD = .204$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.64, SD = .242$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่ามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.63, SD = .191$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนผู้สอนมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.58, SD = .239$)

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.33	.204	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.56	.267	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.40	.308	ดี
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หลังเรียน	4.34	.394	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.65	.223	ดีมาก
รวม	4.46	.205	ดี

จากตารางที่ 12 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.46, SD = .205$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.65, SD = .223$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.56, SD = .267$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.40, SD = .308$)

ตารางที่ 13 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.79	.188	ดีมาก
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.56	.267	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.69	.308	ดีมาก
รวม	4.68	.218	ดีมาก

จากตารางที่ 13 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.68, SD = .218$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าเนื้อหาวิชามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.79, SD = .188$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.69, SD = .308$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.56, SD = .267$)

ตารางที่ 14 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการคณิตศาสตร์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.72	.231	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.69	.213	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.65	.273	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.89	.174	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.60	.159	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.69	.265	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.75	.224	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.80	.187	ดีมาก
รวม	4.72	.160	ดีมาก

จากตารางที่ 14 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมนิสิตมีความเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.72, SD = .160$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.89, SD = .174$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่าอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.80, SD = .187$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.75, SD = .224$)

ตารางที่ 15 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.42	.302	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.59	.289	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.59	.281	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.44	.316	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.63	.247	ดีมาก
รวม	4.53	.243	ดีมาก

จากตารางที่ 15 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53, SD = .243$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.63, SD = .247$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.59, SD = .289$) และนิสิตมีพฤติกรรมการเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.59, SD = .281$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน ($\bar{X} = 4.44, SD = .316$)

ตารางที่ 16 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.55	.314	ดีมาก
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	.296	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.60	.298	ดีมาก
รวม	4.58	.299	ดีมาก

จากตารางที่ 16 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.58, SD = .299$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.60, SD = .296$) และมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.60, SD = .298$) และอันดับรองลงมานิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าเนื้อหาวิชามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.55, SD = .314$)

ตารางที่ 17 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวิทยาศาสตร์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.61	.304	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.66	.272	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.67	.258	ดีมาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.70	.260	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.68	.265	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.62	.272	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.64	.265	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.65	.287	ดีมาก
รวม	4.65	.237	ดีมาก

จากตารางที่ 17 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.65, SD = .237$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.70, SD = .260$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่าอาจารย์ให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.68, SD = .265$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดีทำให้ผู้เรียนเข้าใจ ($\bar{X} = 4.67, SD = .258$)

ตารางที่ 18 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	3.89	.514	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.12	.305	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.05	.396	ดี
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.11	.293	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.14	.341	ดี
รวม	4.06	.339	ดี

จากตารางที่ 18 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.06, SD = .339$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมกรอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.14, SD = .341$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.12, SD = .305$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน ($\bar{X} = 4.11, SD = .293$)

ตารางที่ 19 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.28	.304	ดี
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.21	.368	ดี
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.46	.314	ดี
รวม	4.32	.285	ดี

จากตารางที่ 19 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความเห็นระดับดี ($\bar{X} = 4.32, SD = .285$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.46, SD = .314$) อันดับที่สองนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่าเนื้อหาวิชามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.28, SD = .304$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.21, SD = .368$)

ตารางที่ 20 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.39	.311	ดี
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.36	.314	ดี
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.34	.301	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.48	.350	ดี
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.34	.366	ดี
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.28	.324	ดี
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.42	.322	ดี
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.41	.314	ดี
รวม	4.38	.294	ดี

จากตารางที่ 20 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดี ($\bar{X} = 4.38, SD = .294$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.48, SD = .350$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่าอาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.42, SD = .322$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.41, SD = .314$)

ตารางที่ 21 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.42	.283	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.49	.333	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.56	.350	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.34	.270	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.41	.280	ดี
รวม	4.44	.243	ดี

จากตารางที่ 21 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44, SD = .243$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.56, SD = .350$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.49, SD = .333$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ($\bar{X} = 4.42, SD = .283$)

ตารางที่ 22 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.49	.521	ดี
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.59	.317	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.62	.404	ดีมาก
รวม	4.57	.395	ดีมาก

จากตารางที่ 22 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.57, SD = .395$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.62, SD = .404$) อันดับที่สองนิสิตมีความคิดเห็นว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.59, SD = .317$) และอันดับสามนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าเนื้อหาวิชามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.49, SD = .521$)

ตารางที่ 23 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.60	.420	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.48	.548	ดี
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.48	.570	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.58	.312	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.53	.469	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.55	.443	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.61	.340	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.40	.528	ดี
รวม	4.53	.430	ดีมาก

จากตารางที่ 23 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53, SD = .430$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่าอาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.61, SD = .340$) อันดับสองอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.60, SD = .420$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.58, SD = .312$)

ตารางที่ 24 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.09	.482	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.35	.447	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.33	.462	ดี
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.22	.429	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.27	.472	ดี
รวม	4.25	.386	ดี

จากตารางที่ 24 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.25, SD = .386$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.35, SD = .447$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.33, SD = .462$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.27, SD = .472$)

ตารางที่ 25 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.48	.403	ดี
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.47	.417	ดี
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.52	.424	ดีมาก
รวม	4.49	.402	ดี

จากตารางที่ 25 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดี ($\bar{X} = 4.49, SD = .402$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.52, SD = .424$) อันดับที่สองนิสิตมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่ามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.48, SD = .403$) และอันดับสามนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.47, SD = .417$)

ตารางที่ 26 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.48	.462	ดี
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.44	.483	ดี
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.47	.531	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.58	.379	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.51	.494	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.52	.446	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.56	.431	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.42	.529	ดี
รวม	4.50	.446	ดี

จากตารางที่ 26 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และการศึกษา โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดี ($\bar{X} = 4.50, SD = .446$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่าอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.58, SD = .379$) อันดับสองอาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.56, SD = .431$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.52, SD = .446$)

ตารางที่ 27 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.28	.292	ดี
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.57	.180	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.63	.134	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.34	.106	ดี
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.54	.189	ดีมาก
รวม	4.47	.141	ดี

จากตารางที่ 27 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.47, SD = .141$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.63, SD = .134$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.57, SD = .180$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.54, SD = .189$)

ตารางที่ 28 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.54	.200	ดีมาก
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.43	.178	ดี
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.56	.269	ดีมาก
รวม	4.51	.202	ดีมาก

จากตารางที่ 28 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51, SD = .202$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.56, SD = .269$) อันดับที่สองนิสิตมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.54, SD = .200$) และอันดับสามนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.43, SD = .178$)

ตารางที่ 29 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	4.57	.226	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.55	.330	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.56	.200	ดีมาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.75	.239	ดีมาก
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.60	.424	ดีมาก
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.56	.186	ดีมาก
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.69	.242	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.68	.321	ดีมาก
รวม	4.62	.219	ดีมาก

จากตารางที่ 29 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.62, SD = .219$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่าอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.75, SD = .239$) อันดับสองอาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.69, SD = .242$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.68, SD = .321$)

ตารางที่ 30 คะแนนเฉลี่ยแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ ศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.62	.285	ดีมาก
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	4.48	.443	ดี
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	5.00	.000	ดีมาก
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน	4.71	.209	ดีมาก
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.75	.500	ดีมาก
รวม	4.71	.117	ดีมาก

จากตารางที่ 30 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.71, SD = .117$) พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา ($\bar{X} = 5.00, SD = .000$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.75, SD = .500$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังเรียน ($\bar{X} = 4.71, SD = .209$)

ตารางที่ 31 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.33	.903	ดี
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.25	.957	ดี
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้	4.66	.471	ดีมาก
รวม	4.41	.745	ดี

จากตารางที่ 31 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อรายวิชาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดี ($\bar{X} = 4.41, SD = .745$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.66, SD = .471$)

อันดับที่สองนิสิตมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.33, SD = .903$) และอันดับสามนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.25, SD = .957$)

ตารางที่ 32 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน	5.00	.000	ดีมาก
2. มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน	4.68	.276	ดีมาก
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.10	.809	ดี
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน	4.33	.942	ดี
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.16	.882	ดี
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.43	.343	ดี
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.00	.000	ดีมาก
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	5.00	.000	ดีมาก
รวม	4.59	.358	ดีมาก

จากตารางที่ 32 พบว่าระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.59, SD = .358$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นตรงกันในประเด็นต่อไปนี้ อาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน, อาจารย์มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 5.00, SD = .000$)

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ตารางที่ 33 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจำแนกตาม
ประเภทนิสิต

ประเด็นการประเมิน	ประเภทนิสิต				t-test	p
	ภาคปกติ		ภาคพิเศษ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาและเตรียม ความพร้อมก่อนเข้าเรียน	4.24	.047	4.11	.305	2.195*	.029
2. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน และซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย	4.48	.395	4.30	.225	3.797*	.000
3. ข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชานี้ตรงเวลา	4.44	.447	4.43	.248	.153	.878
4. ข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาและศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมหลังเรียน	4.33	.383	4.23	.257	2.178*	.031
5. ข้าพเจ้าอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื้อหาวิชานี้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.44	.409	4.32	.270	2.519*	.013
รวม	4.39	.365	4.28	.216	2.486*	.014

* $P < .05$

จากตารางที่ 33 ผลจากการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้
ของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความเห็นต่อ
ประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็น
การเข้าเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิสิตทั้งภาคปกติ
และภาคพิเศษเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ตารางที่ 34 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ประเด็นการประเมิน	ประเภทนิสิต				t-test	p
	ภาคปกติ		ภาคพิเศษ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	4.54	.384	4.45	.291	1.743	.083
2. มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริม การเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.54	.366	4.42	.312	2.536*	.012
3. ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเรียน วิชานี้	4.64	.329	4.52	.286	2.772*	.006
รวม	4.57	.335	4.46	.279	2.498*	.013

* $P < .05$

จากตารางที่ 34 ผลจากการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่มีความทันสมัยมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิสิตทั้งภาคปกติและภาคพิเศษมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเนื้อหารายวิชาที่เปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความทันสมัย

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพ การสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตาม ประเภทนิสิต

ประเด็นการประเมิน	ประเภทนิสิต				<i>t-test</i>	<i>p</i>
	ภาคปกติ		ภาคพิเศษ			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมิน ผลการเรียนรู้	4.61	.358	4.54	.304	1.486	.139
2. มีการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการสอน	4.59	.392	4.47	.303	2.482*	.014
3. มีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ	4.60	.367	4.39	.376	3.901*	.000
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม หรือซักถามในชั้นเรียน	4.70	.307	4.51	.310	4.271*	.000
5. ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.61	.356	4.50	.373	2.149*	.033
6. มีวิธีการประเมินผลการเรียนที่เหมาะสม	4.62	.343	4.47	.302	3.083*	.002
7. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.67	.304	4.56	.301	2.581*	.011
8. อาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา	4.61	.410	4.54	.348	1.295	.197
รวม	4.63	.319	4.50	.290	2.943*	.004

* $P < .05$

จากตารางที่ 35 ผลจากการศึกษาพบว่า นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษ มีความ คิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมิน และประเด็นเกี่ยวกับอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า นิสิตทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้างแผนการสอน และวิธีการประเมินก่อนการจัดการเรียนการสอน และอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในปีการศึกษา 2557 เป็นการศึกษาเพื่อนำข้อค้นพบที่ได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาให้ดียิ่งขึ้น มีขั้นตอนในการดำเนินการและสรุปผล ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามสาขาวิชา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต
4. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร
 - 1.1 อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 60 คน
 - 1.2 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 3,249 คน จากจำนวนกลุ่มเรียนทั้งสิ้น 230 กลุ่ม เป็นนิสิตภาคปกติ 100 กลุ่มมีจำนวน 729 คน และนิสิตภาคพิเศษ 130 กลุ่มมีจำนวน 2,520 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำแนกได้เป็น
 - 2.1 อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 54 คน
 - 2.2 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,576 คน โดยสุ่มอย่างง่ายได้ 196 กลุ่ม เป็นนิสิตภาคปกติ 100 กลุ่มจำนวน 729 คน และภาคพิเศษ 96 กลุ่ม มีจำนวน 1,847 คน

ขอบเขตด้านข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการประเมินการเรียนการสอนจากระบบประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทาง <http://assess.buu.ac.th/new/index.php>

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สํารวจรายชื่ออาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ที่ดำเนินการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยขอข้อมูลจากหน่วยบุคคลของคณะศึกษาศาสตร์
2. ประสานขอข้อมูลจากหน่วยประกันคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์ โดยเลือกมาเฉพาะอาจารย์ประจำของคณะศึกษาศาสตร์ ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งได้ข้อมูลมาทั้งสิ้น 54 ราย ดังรายชื่อในภาคผนวก

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลจากการศึกษาพบว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถามผ่านระบบการประเมินการเรียนการสอน จากเว็บไซต์ <http://assess.buu.ac.th> มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า มีจำนวนนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 2,079 คน จากนิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่าง ๆ ทั้งหมดในระดับบัณฑิตศึกษา 2,576 คน คิดเป็นร้อยละ 80.71 เมื่อจำแนกตามประเภทนิสิต พบว่า มีนิสิตภาคพิเศษตอบแบบสอบถาม 1,524 คน จากนิสิตภาคพิเศษลงทะเบียนเรียน 1,847 คน คิดเป็นร้อยละ 82.51 เป็นนิสิตภาคปกติ ตอบแบบสอบถาม 555 คน จากนิสิตภาคปกติที่ลงทะเบียนเรียน 729 คน คิดเป็นร้อยละ 76.13

จากการศึกษาข้อมูลทีมนิสิตได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.33, SD = .307$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีพฤติกรรมการเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.44, SD = .363$) อันดับสองนิสิตมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 4.39, SD = .336$) และอันดับสามนิสิตมีพฤติกรรมการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.38, SD = .356$)

การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา พบว่า โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.52, SD = .312$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความคิดเห็นต่อรายวิชาว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.58, SD = .363$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นเนื้อหาวิชาว่ามีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.50, SD = .343$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นต่อรายวิชาว่ามีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.48, SD = .344$)

การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ พบว่า โดยภาพรวมนิสิตมีความคิดเห็นในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56, SD = .311$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.62, SD = .307$) อันดับสองนิสิตมีความเห็นการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนว่า อาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือซักถามในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.60, SD = .323$) และอันดับสามนิสิตมีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์ในห้องเรียนอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.57, SD = .336$) และอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.57, SD = .382$)

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ผลจากการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน โดยจำแนกตามประเภทนิสิต นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นการเข้าเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิสิตทั้งภาคปกติและภาคพิเศษเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตรงเวลา

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ผลจากการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อรายวิชา โดยจำแนกตามประเภทนิสิต นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่มีความทันสมัย มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิสิตทั้งภาคปกติและภาคพิเศษมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเนื้อหาวิชาที่เปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความทันสมัย

ผลการเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยจำแนกตามประเภทนิสิต

ผลจากการศึกษาพบว่า นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษ มีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา แผนการสอน และวิธีการประเมิน และประเด็นเกี่ยวกับอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านิสิตทั้งภาคปกติ

และภาคพิเศษ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงขอบข่ายเนื้อหา ชี้แจงแผนการสอน และวิธีการประเมินก่อนการจัดการเรียนการสอน และอาจารย์เข้าและเลิกสอนตรงเวลา

อภิปรายผล

1. ผลของระดับความคิดเห็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นต่อข้อคำถาม ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล และรูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็น พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของผู้เรียนในการจัดการเกี่ยวกับการเรียน มีความแตกต่างกันตามสติปัญญา ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน (กองวิจัยทางการศึกษา, 2543, หน้า 2) การจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมได้ (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542, หน้า 6 อ้างถึงใน สมใจ สุขไมตรี, 2548, หน้า 33) อีกทั้งผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียน ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียน ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบคำตอบใหม่ ๆ มีประเด็นที่ท้าทาย สามารถบรรลุผลสำเร็จจากงานที่ผู้เรียนได้เริ่มด้วยตนเอง (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542, หน้า 6 อ้างถึงใน สมใจ สุขไมตรี, 2548, หน้า 33) กาญจนา ไชยพันธ์ (2545, หน้า 57-60) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีการแสดงออกถึงการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (5ส) อันได้แก่ สติปัญญา, ความสนใจ, การสืบเสาะ, การนำเสนอ และการสร้างสรรค์

2. ผลจากการศึกษาระดับความคิดเห็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ต่อรายวิชา นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นสอดคล้องว่า เนื้อหาวิชามีความทันสมัย ซึ่งเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของคณะศึกษาศาสตร์ที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ของคณะ อันเป็นเข็มทิศนำทางไปสู่อนาคต เป็นภาพของความมุ่งมั่นที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนดจะใช้เป็นเส้นทางในการพัฒนา ในช่วงเวลา 2554 - 2558 โดยกำหนดไว้ดังนี้ “สถาบันชั้นนำในระดับนานาชาติที่ผลิตครูวิชาชีพ และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยคุณภาพการจัดการศึกษาระดับสากล เป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการวิจัยแก่สังคม และประเทศ” (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558) รวมทั้งมีสื่อการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เกศราพรธรม พันธุ์ศรีเกิดุ คงเจริญ (2558, หน้า 242) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนว่า เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ครูสอนเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น ช่วยกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายกับการเรียนอีกด้วย

3. ผลจากการศึกษาระดับความคิดเห็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ พบว่า นิสิตภาคปกติและนิสิตภาคพิเศษมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 38 อ้างถึงใน มัสยา นามเหลา, 2553, หน้า 20-21) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดการศึกษาว่า ครูจะต้องมีการเตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งเรียนรู้ จะต้องอธิบาย ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องเตรียมแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ รวมทั้งการเตรียมการวัดผลและประเมินผลให้พร้อมก่อนทุกครั้ง และสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงบทบาทของครูว่า ครูจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นหลัก จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย รวมทั้งการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูต้องให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ และให้คำปรึกษา การเสริมแรง และพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ เกศราพรพรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ (2558, หน้า 13) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดีว่า เป็นการสอนที่ผู้สอนมีการวางแผนเป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีการใช้สื่อการเรียนรู้ เทคนิควิธีการต่าง ๆ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะสมแก่การเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่จัดต้องมีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอน
2. ควรใช้กระบวนการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis) เพื่อมีความคลุ่มลึกในการอธิบายผลที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2549). *เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: สันทนาการพิมพ์.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2545). ตัวบ่งชี้ของผู้สอนกับผู้เรียนเป็นสำคัญ. *วารสารวิชาการ*, 5(8), 57-60.
- กาญจนา พันธุ์โยธี. (2542). *แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตามรูปแบบของเฟลเดอร์ และโซโลแมน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2553). *จิตวิทยาทั่วไป: General Psychology (พิมพ์ครั้งที่ 18)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ.
- กฤษณี คำชาย. (2528). *จิตวิทยาลังคม*. ลพบุรี: ศูนย์การพิมพ์วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ. (2558). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 161211 การออกแบบและจัดการเรียนรู้ 1*. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2558). *ประวัติของคณะศึกษาศาสตร์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.buu.ac.th/webnew/history.php>
- ฉันท ชาติทอง. (2554). *สอนคิด: การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ เนเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2542). *เพลินเพื่อรู้*. กรุงเทพฯ: พี.เพรส.
- ชาญชัย อินทรประวัติ. (ม.ป.ป.). *ประสิทธิภาพของการเรียนการสอน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.sut.ac.th/tehu/article/teaching2.htm>
- เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ. (2554). *คุณลักษณะ 10 ประการของเด็กไทยเพื่อชัยชนะในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <http://directorcherdsak.wordpress.com/2011/>
- ณัฐกร สงคราม. (2553). *การออกแบบและพัฒนาวัสดุมีเดียเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: วี.พี.รินทร์.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- บรรจง อมรชีวิน. (2554). *Thinking School สอนให้คิด*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บุปผชาติ ทัพทิกธน์. (2553). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <http://api.ning.com/files/.../21stcollect4CompatibilityMode.pdf>
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2549). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.

- ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. (2525). *การทดลองเปรียบเทียบผลจากวิธีการที่แตกต่างในการใช้สิ่งเร้าต่อความตั้งใจในการรับรู้และการเรียนรู้เด็กก่อนวัยเข้าเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มัศยา นามเหล่า. (2553). *ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2536). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เรืองยศ วิชัย. (2540). *การศึกษาความสนใจในการเล่นตามมุมของเด็กปฐมวัย โดยมีครูชี้แนะและเล่นตามลำพัง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณมณฑน์ มีศรี. (2549). *ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ตามประประเมินของนักเรียนโรงเรียนศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- วันเพ็ญ เปมกิตติ. (2543). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- วิยะดา บัวเผื่อน. (2531). *การศึกษาความสนใจในการเล่นเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยโดยมีครูชี้แนะและเล่นด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมใจ สุขไมตรี. (2548). *ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ตามการประเมินของนักเรียนโรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อบรม สนิทบาล. (ม.ป.ป.). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา.
- อาชญญา รัตน์อุบล. (2545). *การเรียนรู้ในสถานประกอบการ. ใน วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (บรรณาธิการ), การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับการปฏิรูปการศึกษา (หน้า 107-126)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). *หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.

- อารี พันธุ์ณี. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- เอี่ยมลักษณ์. (2546). เรียนอย่างมีความสุขได้ทั้งความสนุกและความรู้. *ชีวจิต*, 5, 21-26.
- Brown, J. W., Lewis, R. B., Harchard, B., & Harclerod, F. F. (1983). *AV Instruction: Media and methods*. New York: McGraw - Hill Book.
- Charlas, C. M. (1972). *Education psychology*. The Instructional Endeavor: Mosby.
- Grasha, A. F., & Riechmann, S. H. (1996). *Learning Styles Survey*. From http://academic.cuesta.edu/wholehealth/disted/ls_invent.htm
- Partnership for 21st Century Skills. (2003). *Learning for the 21st century*. Tuscon, AZ: Author.

รายชื่ออาจารย์ประจำของคณะศึกษาศาสตร์ ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ทั้งสิ้น 54 ราย ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ
2. ดร.พัคตร์วิภา โพธิ์ศรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยวัฒน์
6. ดร.กิตติมา พันธุ์พุกษา
7. ดร.จันทร์พร พรหมมาศ
8. ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์
9. ดร.นพมณี เชื้อวัชรินทร์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์
11. ดร.ผลาดร สุวรรณโพธิ์
12. ดร.พรรณทิพา พรหมรักษ์
13. ดร.ภัทรภร ชัยประเสริฐ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์
15. รองศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร
16. ดร.ศรัณย์ ภิบาลชนม์
17. ดร.อาพันธ์ชนิด เจนจิต
18. รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เบาใจ
20. ดร.นคร ละลอกน้ำ
21. ดร.ภูเบศ เลื่อมใส
22. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกลีกร
23. ดร.จุฑามาศ แทนจอน
24. ดร.ดลดาว ปุราณนท์
25. ดร.ประชา อินัง
26. นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาดล
28. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพินทร์ ฉายวิมล
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร สุทธิธาทิพย์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข
33. ดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น
34. ดร.สมศักดิ์ ลีลา

35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียพร อนุศาสนนันท์
36. ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง
37. ดร.ชัยพจน์ รั้งงาม
38. ดร.ธร สุนทรายุทธ
39. ดร.ธนวิน ทองแพง
40. รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี
43. ดร.ลัดดา ผลวัฒนะ
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ธีระวณิชตระกูล
45. ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์
46. ดร.สมนึก ทองเอี่ยม
47. ดร.สมุทร ชำนาญ
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก
50. ดร.สุรัตน์ ไชยชมพู
51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์พนิต สุระศิลป์
52. รองศาสตราจารย์ ประพาศน์ พฤทธิประภา
53. รองศาสตราจารย์ ดารณี ภูมวรรณ
54. ดร.เด่นชัย ปราบจันดี